

HVA KARAKTERISERER MILJØVENNLIGE TURISTER I ET NASJONALPARKOMRÅDE?

WHAT CHARACTERIZES ENVIRONMENTALLY-FRIENDLY TOURISTS IN A NATIONAL PARK AREA?

MARIE RACINE ELISABETH BJORDAL BERGESEN

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP
INSTITUTT FOR NATURFORVALTNING
MASTEROPPGAVE 30 STP. 2011.



Forord

Dette er den avsluttende oppgaven på masterstudiet i Naturbasert reiseliv ved Universitet for miljø- og biovitenskap, på Ås.

Jeg vil takke Ole Hofstad som har vært min veileder på UMB. Knut Veisten ved Transportøkonomisk Institutt fortjener også en takk for sin veiledning og gode innspill på oppgaven underveis. Jeg vil også takke Vegvesen ved Otta trafikkstasjon som kjørte rundt på meg under veikantundersøkelsen sommeren 2009.

Ellers vil jeg takke venner og familie, for støtte under arbeidet med oppgaven.

Marie Racine Elisabeth Bjordal Bergesen,

Stavanger 31.03.2011

Abstract

This thesis is looking at a connection between environment-friendly tourists measured with New Ecological Paradigm (NEP) and other characteristic as demographic, home residence, national parks visited and known, and motivation measured with Recreation Experience Preference (REP). NEP has originally 15 statements about the relationship between human beings and nature. The data that this thesis is based on are collected by internet survey among tourists in North-Gudbrandsdalen during the summer season of 2009.

The bivariate analysis where chi-square and cross-table was used shows that there was a connection between environment-friendly tourists measured with NEP and home residence. The tourists that had Norway as home residence were more often represented with high NEP (Figur 8 NEP og bostedsland (n=278) s. 40). The results also shows that the Norwegian tourists with a gross domestic income over 50 000 Norwegian kroner's per month were more environment-friendly measured with NEP than Norwegian tourists with gross domestic income lower than 50 000 Norwegian kroner's per month (Figur 11 NEP og brutto husholdningsinntekt (n=166) s. 43). The results also shows that the tourists in the age group 45-69 years had a higher NEP, than the tourists in the age group 15-29 year (Figur 13 NEP og alder (n=278), s.45). Gender, main purpose for the holiday, and national parks visited and known did not have any connection with the NEP-score. Among the motivation variables was the motivation "escape" based on factor analyses of the REP-score a connection with NEP. Respondents that had a high factor value for the motivation "escape", where more likely to have a low NEP-score, than the respondents that had a low factor score for the motivation "Escape" (Figur 18 NEP og motivasjonen flukt slått sammen (n=276) s. 50). Also the motivation "nature" had a connection with the NEP-score. The respondents that had a low factor score with the motivation "nature" did have a high NEP-score, and those with a high factor score for the motivation "nature" had a low NEP-score (Figur 22 NEP slått sammen og natur (n=276) s. 54). The other motivations, "risk", "family/friends" and "learning" did not have any connection with the NEP-score. A multiple regression showed that only to variables were significant with the sum score of the NEP, and that was home residence and education. The multiple regression explains 7,7 % of the variance. Home residence explains 5,7 % of the regression, and education explains 2,2 % of the total variance in the regression.

Sammendrag

Denne oppgaven ser på sammenhengen mellom turistens miljøvennlighet målt med New Ecological Paradigm (NEP) og andre kjennetegn ved turistene dvs. demografi, bosted, antall nasjonalparker som er besøkt eller kjent og motivasjon målt med Recreation Experience Preference (REP). Dataene som oppgaven er basert på er hentet fra en internetbasert spørreundersøkelse blant turister i Nord-Gudbrandsdalen, vinteren 2009/2010. Turistene ble rekruttert i området i løpet av sommersesongen 2009.

De bivariate analysene i oppgaven, der krysstabell og kjikvadrat er benyttet viser at miljøvennlige turister målt ved NEP i større grad har bostedsland i Norge (Figur 8 NEP og bostedsland (n=278) s. 40). Resultatene viser også at de norske respondentene som hadde en bruttohusholdningsinntekt over 50 000 kroner per måned var mer miljøvennlige enn de norske turistene som hadde en bruttohusholdningsinntekt på under 50 000 kroner per måned (Figur 11 NEP og brutto husholdningsinntekt (n=166) $Kj\ddot{u}k\ddot{u}vadrat = 5,4$ Frihetsgrader = 2 43). Resultatene viser også at de som var i aldersgruppen 45-59 år hadde en høyere NEP-skår, enn de som var i aldersgruppen 15-29 år (Figur 13 NEP og alder (n=278) s.42). Kjønn, hovedmål for ferien, og antallet kjente og besøkte nasjonalparker hadde ingen sammenheng med NEP-skåren. Av motivasjonsvariablene i undersøkelsen hadde motivasjonen "flukt" basert på en faktoranalyse av REP-variablene en sammenheng med NEP-skår. De personene som hadde en høy faktorverdi for motivasjonen "flukt" hadde en lavere NEP-skår, enn de som ikke hadde en høy faktorverdi for denne motivasjonen (Figur 18 NEP og motivasjonen flukt slått sammen (n=276) $Kj\ddot{u}k\ddot{u}vadrat = 4,83$ Frihetsgrader 1 P-verdi = 0,028 s. 50). Også motivasjonen "natur" hadde en sammenheng med NEP-skåren, der de som ikke hadde en høy faktorverdi for denne motivasjonen hadde en høy-NEP skår, mens de som fant denne motivasjonen viktig hadde lav NEP-skår (Figur 22 NEP slått sammen og natur (n=276) $Kj\ddot{u}k\ddot{u}vadrat = 3,488$, Frihetsgrader = 1 P-verdi = 0,062 s. 54). De andre motivasjonene, "spenning", "familie/venner" og "lære" hadde ingen sammenheng med NEP i de bivariate analysene. Den lineære regresjonen i oppgaven viser at når alle variablene var inkludert, var det kun bostedsland Norge og høy utdanning (<1 år) som hadde en sammenheng med NEP. Regresjonen forklarer kun 7 % variasjonen, men regresjonen var signifikant. Bostedsland forklarer 5,7 % av regresjonen, mens utdannelse forklarer 2,2 % av regresjonen.

Innholdsfortegnelse

Forord	I
Abstract	II
Sammendrag.....	III
Innledning.....	8
Oppbygningen av oppgave.....	10
Bakgrunn	11
Konsekvenser av turisme i verneområder	13
1. Teori	15
1.1 New Ecological Paradigm (NEP).....	15
1.2 Motivasjon.....	17
1.3 Tidligere forskning på miljøvennlige turister og deres karakteristikker	18
1.4 Recreation Experience Preference (REP)	20
2. Metode.....	22
2.1 Gjennomføring av undersøkelsen.....	22
2.1.1 Rekruttering.....	22
2.1.2 Beskrivelse av undersøkelsen.....	24
2.2 Variablene	25
2.2.1 New Ecological Paradigm (NEP).....	25
2.2.2 Recreation Experience Preference (REP)	25
2.2.3 Demografiske variabler	26
2.2.4 Hovedformål med ferien	27
2.2.5 Nasjonalparkene	27
2.3 Analysemetoder.....	28
2.3.1 Krysstabell og kjikvadrat	28
2.3.2 Faktoranalyse	29
2.3.3 Regresjon.....	29
2.3.4 Reliabilitetstesting.....	30
2.4 Strukturering av dataene for analysen	31
2.4.1 Koding av variablene	31

2.4.2 Reliabilitetstest New Ecological Paradigm (NEP).....	33
2.4.3 Faktoranalyse REP	33
2.4.3 Reliabilitetstest Recreation Experience Preference (REP).....	35
3 Resultat.....	36
3.1 Hvem var turistene som besøkte Nord-Gudbrandsdalen?	36
3.1.1 Kjønn.....	36
3.1.2 Bostedsland	36
3.1.3 Hovedformål for ferien.....	36
3.1.4 Utdannelse.....	36
3.1.5 Inntekt.....	36
3.1.6 Nasjonalparkene	36
3.1.7 Alder.....	37
3.1.8 Motivasjonen til turistene.....	37
3.2 Inndeling i grupper etter NEP-skår	38
3.3 New Ecological Paradigm (NEP) og demografiske variabler.....	39
3.4 New Ecological Paradigm (NEP) og nasjonalparkvariablene.....	47
3.5 New Ecological Paradigm (NEP) og motivasjon.....	49
3.6 Regresjon.....	56
4 Diskusjon og datakvalitet.....	57
4.1 Diskusjon.....	57
4.2 Datakvaliteten.....	63
5 Konklusjon	64
Referanser.....	65
Vedlegg	

Tabelloversikt:

Tabell 1 Oversikt NEP-skalaen med utsagn.....	16
Tabell 2 Oversikt over Recreation Experience Preference gruppene, de forskjellige motivasjonene som den måler (kilde, Driver, 1983).....	21
Tabell 3 Utvalgsplan veikantsundersøkelsen Rekruttering av turister bosatt utenfor Nord- Gudbrandsdalen, sommeren 2009	23
Tabell 4 Faktoranalyse REP	34
Tabell 5 Regresjon oversikt over korrelasjon og p-verdi for variablene.....	56

Figuroversikt:

Figur 1 Sammenheng mellom NEP og demografiske, motivasjon og nasjonalparksvariabler ..	9
Figur 2 Oversiktskart Nasjonalparkriket	11
Figur 3 Økosystemene sin produksjon og forutsetning.....	13
Figur 4 Kart over Nord-Gudbrandsdalen	22
Figur 5 Fordeling aldersgruppe (n=276)	37
Figur 6 Motivasjon for å dra på ferie. De som fant motivasjonen viktig (n=276)	38
Figur 7 Oversikt NEP-gruppene. Prosent og frekvens i parentes (n=278).....	39
Figur 8 NEP og bostedsland (n=278)	40
Figur 9 NEP og utdanning (n=278)	41
Figur 10 NEP og opplevd inntekt (n=276)	42
Figur 11 NEP og brutto husholdningsinntekt (n=166)	43
Figur 12 NEP og kjønn (276)	44
Figur 13 NEP og alder (n=278)	45
Figur 14 NEP og hovedformål for turen (n=278)	46
Figur 15 NEP og nasjonalparker som turistene kjente til (n=278)	47
Figur 16 NEP og antall besøkte nasjonalparker (n=278)	48
Figur 17 NEP og motivasjonen flukt (n=276).....	49
Figur 18 NEP og motivasjonen flukt slått sammen (n=276)	50
Figur 19 NEP og motivasjonen lære (n=276)	51
Figur 20 NEP og motivasjonen familie/venner (n=272).....	52
Figur 21 NEP og motivasjonen natur (n=276)	53
Figur 22 NEP slått sammen og natur (n=276)	54
Figur 23 NEP og motivasjonen spenning (n=265)	55

Innledning

Temaet for denne oppgaven er bruk av nasjonalparker i turismesammenheng. Fokuset er om man kan skille ut hvem som er miljøvennlige turister i en nasjonalparkregion basert på demografiske og geografiske karakteristika og på motivasjonsfaktorer. Bakgrunnen for at jeg ønsker å se på om man kan skille ut hvem som er de miljøvennlige turistene er at når de miljøvennlige turistene er identifisert kan man rette markedsføringen mot dem, og bruke dette som et virkemiddel for en mer bærekraftig turisme (Dolnicar og Leisch, 2008).

Regjeringen åpnet i 2003 opp for bruk av nasjonalparkene i Norge til næringsutvikling. Dette på bakgrunn av at naturen i våre 19 nasjonalparker er storslåtte og at villmarken i resten av Europa begynner å forsvinne. Derfor vil nasjonalparkene være et konkurransefortrinn innenfor reiselivet i Norge (Finansdepartementet, 2003).

Nasjonalparkene i Norge er vernet på bakgrunn av Naturmangfoldsloven § 35 (2009):

”Større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap uten større tyngre inngrep. I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet”.

For at ønsket om næringsutvikling i og rundt nasjonalparkene skal bli møtt og at hensyn til vern skal i møte kommes er det viktig med en bærekraftig turisme. Regjeringen legger til grunn Bruntlandskomisjonen sin definisjon på bærekraft (Nærings- og handelsdepartementet, 2007):

”En bærekraftig turisme er en utvikling som tilfredsstiller dagens generasjons behov uten at det går på bekostning av framtidige generasjons muligheter for å tilfredsstille deres behov”.

Miles og Lewis (1999, referert i Aas m.fl. 2003) viser til at det er viktig å tiltrekke seg turister som tar hensyn til den sårbare naturen, når man tilrettelegger for turisme i nasjonalparksområder. Det er derfor viktig å ha kunnskap om hvor de turistene som tar

Hva karakteriserer miljøvennlige turister i et nasjonalparkområde?

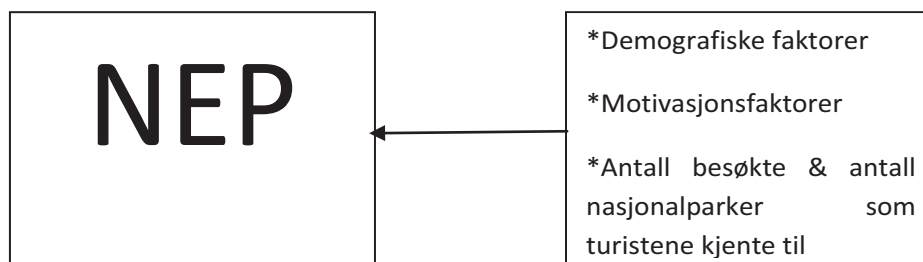
hensyn til sårbare naturen kommer fra, hvem de er, hvilke verdier de har og hva de gjør i ferien sin:

På bakgrunn av dette har jeg valgt å se på følgende problemstilling:

Hvem er de miljøvennlige turistene i et nasjonalparkområde, basert på geografiske faktorer demografiske faktorer og motivasjonsfaktorer?

For å finne svar på min problemstilling har jeg sett på sammenhengen mellom New Ecological Paradigm (NEP) og demografiske faktorer, motivasjonsfaktorer og antall besøkte og antall nasjonalparker som turistene kjente til. New Ecological Paradigm (NEP) er en skala med 15 utsagn som omhandler forholdet mellom natur og mennesket, der respondentene blir bedt om og si seg enig eller uenig i de 15 utsagnene. Motivasjonen til turistene er identifisert ved bruk av Recreational Experiences Preference (REP) som måler 21 motivasjoner i forbindelse med rekreasjon i naturen.

Min problemstilling kan beskrives ved hjelp av figur 1. Den høyre firkanten representerer de uavhengige variablene, mens firkanten til venstre er den avhengige variabelen.



Figur 1 Sammenheng mellom NEP og demografiske, motivasjon og nasjonalparksvariabler

Oppbygningen av oppgave

I bakgrunnskapittelet har jeg valgt å beskrive hvilket nasjonalparksområde som resultatene er hentet i fra. Jeg har og valgt å nevne litt av de eventuelle konsekvensene som kan oppstå ved bruk av naturen til turisme. I kapittel 1 har jeg beskrevet teorien som jeg har brukt i oppgaven. Kapittel 2 som er metodekapittelet i oppgaven viser til hvordan undersøkelsen er gjennomført og beskrivelse av selve undersøkelsen. Jeg har og valgt å presentere hvilke analysemetoder som er brukt i oppgaven i dette kapittelet. I kapittel 3 er resultatene presentert og disse resultatene blir diskutert i kapittel 4. I kapittel 5 konkluderer jeg på bakgrunn av resultatene mine.

Bakgrunn

I denne oppgaven har jeg undersøkt Nasjonalparkriket i Nord-Gudbrandsdalen. Nasjonalparkområdet består av seks nasjonalparker, Rondane, Dovre, Dovrefjell-Sunndalsfjella, Reinheimen og Breheimen.



Figur 2 Oversiktskart Nasjonalparkriket

Kilde: www.nasjonalparkriket.no/

Nasjonalparkriket er et næringsutviklingsprosjekt for Nord-Gudbrandsdalen, som ønsker å bruke konsentrasjonen av de seks nasjonalparkene i området til å utvikle et helhetlige reiselivsprodukt og skape næringsutvikling i regionen. Nasjonalparkriket er et samarbeid mellom Regionkontoret i Nord-Gudbrandsdalen, Skjåk allmenning, fjellstyrene i Nord-Gudbrandsdalen og lokale reiselivsorganisasjoner. Næringsutviklingsprosjektet skal ta hensyn til både bruk og vern (Regionrådet for Nord-Gudbrandsdalen).

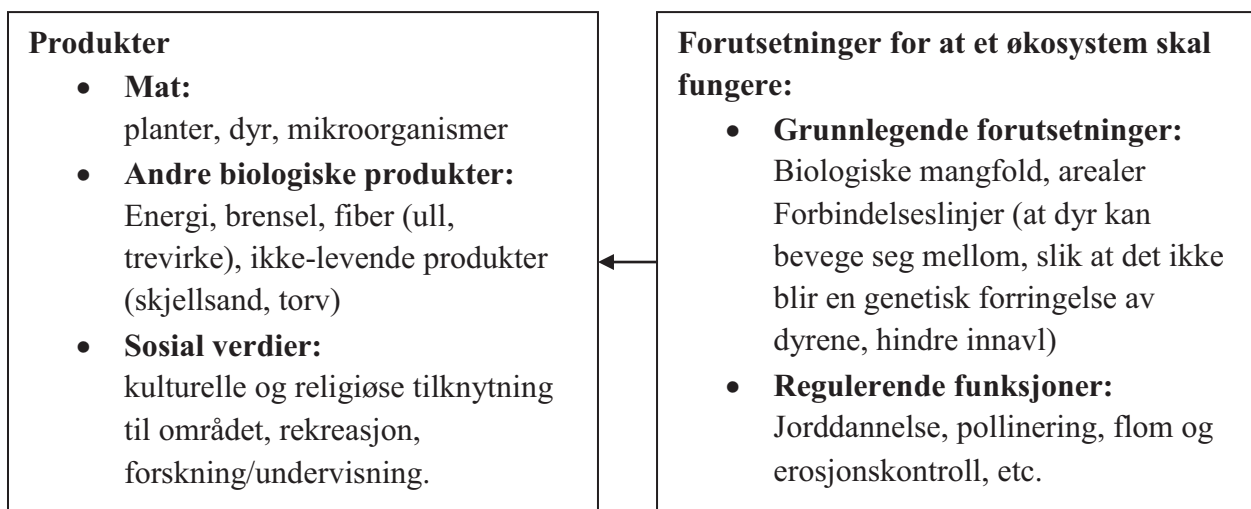
Til sammen dekker disse seks nasjonalparkene et område på over 7000 km² og strekker seg over fem fylker, Hedemark, Oppland, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Sør-Trøndelag. Opprettelsen av Rondane nasjonalpark var den første i Norge som ble opprettet i 1962, mens Breheimen er en av Norges nyeste nasjonalparker og ble opprettet i 2009. Nasjonalparkriket har noen av de største turistattraksjonene i forbindelse med naturen i Norge, eksempelvis Galdhøpiggen og Beseggen (Direktoratet for Naturforvaltning).

Undersøkelsen som oppgaven er basert på er en del av Transportøkonomisk Institutt sitt prosjekt "Bærekraftig reiselivsutvikling i en nasjonalparkregion" (SUSTOUR). SUSTOUR ønsker å finne ut hva som kjennetegner etterspørselen etter naturbaserte opplevelser (Veisten m.fl. 2010). Rekrutteringen av turistenes e-postadresser til spørreundersøkelsen ble foretatt i nasjonalparkriket sommeren 2009, der jeg sto for deler av rekrutteringen til datainnsamlingen. Selve datainnsamlingen ble gjennomført med en internettbasert spørreundersøkelse vinteren 2009/2010.

Konsekvenser av turisme i verneområder

Direktoratet for naturforvaltning (2002) viser til at rekreasjon i fjellområder (områder over tregrensen) er økende. De effektene som turismen kan ha på naturen, kan deles inn i tre grupper økologiske, kulturelle og sosiale effekter. Økologiske effekter viser til påvirkning av økosystemer. Økosystemer er en observasjon av levende organismer og hvordan disse lever sammen. Man kan se på økosystemer som en forenklet virkelighet av naturen, der økologiske kriterier avgrenser økosystemene, som for eksempel naturtype, dyrearter etc. (Havforskningsinstituttet).

Figur 3 viser at økosystemer produserer produkter som mat, andre biologiske produkter, og sosial verdier. Figuren viser også at for at et økosystem skal kunne fungere er det viktig at grunnleggende forutsetninger som biologisk mangfold, arealer og forbindelseslinjer er tilstede. Et eksempel på dette vil være at det ville være umulig å drive med rekreasjon i naturen hvis det ikke eksisterte arealer med biologisk mangfold (Direktoratet for naturforvaltning, 2002).



Figur 3 Økosystemene sin produksjon og forutsetning

Kilde: Fritt gjengitt etter "DN Rapport Nr. 2002-1:11,"Økosystemene og deres tjenester". (Direktoratet for naturforvaltning, 2002).

De kulturelle effektene av turisme, kan være misbruk eller ikke kjennskap til kulturminner og at det derfor ikke tas hensyn til kulturminnene. Kulturelle effekter av turisme viser også til at turismen kan endre lokalsamfunn ved en økning i kriminalitet og økt festing i lokalsamfunnet. Sosiale effekter av turisme i verneområder viser til at det kan oppstå uenigheter mellom ulike brukergrupper, siden det eksisterer ulike målsetninger for de ulike gruppene (Aas m.fl., 2003).

Siden de økologiske effektene på naturen i mange tilfeller er irreversible, det vil si at effektene ikke kan tilbakestilles er kanskje dette den mest negative og største effekten av turisme i naturområder. Derfor har jeg i denne oppgaven valgt å definere miljøvennlige turister ut ifra de personene som mener at naturen har en verdi i seg selv og som mener at mennesket må ta hensyn til naturen (Direktoratet for naturforvaltning, 2002). Turist i denne oppgaven er personer som ikke har sitt vanlige oppholdssted i Nord-Gudbrandsdalen.

1. Teori

I denne delen av oppgaven forklarer jeg hva New Ecological Paradigm (NEP) er. Videre viser jeg til hvordan de holdningene som NEP måler i noen tilfeller kan avspeile atferd. Jeg går så i gjennom hva som er motivasjonen for å dra på ferie og hvilke motivasjoner som Recreation Experience Preference (REP) måler. Jeg viser også i dette kapittelet til tidligere forskning som er blitt gjort på det samme området.

1.1 New Ecological Paradigm (NEP)

Forholdet mellom samfunnet og naturen har vært diskutert innenfor forskjellige forskningstradisjoner, som sosiologi og geografi. Den første forskningen hevdet at mennesket sto i en særstilling. Mennesket kunne utnytte naturen slik som de ønsket, som følge av at teknologi og kunnskap ville kunne redde mennesket, ved eventuelle forringelse av naturen (Dunlap og Michelson, 2002). Catton (1994, referert i Gåsdal og Sande, 2009, s.29), hevder at ved at mennesket ikke ble forsket på som en del av jordens økosystemer, var det vanskelig å forklare hvorfor miljøproblemer oppsto. Dunlap og Catton (1978, referert i Gåsdal og Sande, 2009, s.29) ønsket derfor et perspektivskifte innenfor miljøforskningen. De tok til ordet for en forskning på miljøet som også skulle bygge på at mennesket var en del av økosystemene. ”New Environmental Paradigm” ble utviklet av Dunlap og Catton i 1978. Denne skalaen ønsket å fange opp at til tross for at mennesker har andre egenskaper enn dyr, slik som kultur og teknologi, må mennesket innordne seg i økosystemene (Dunlap og Michelson, 2002, og Gåsdal og Sande, 2009).

”New Environmental Paradigm” skalaen ble i første omgang utviklet med 12 utsagn som ble målt på en Likert-skala, fra 1-5 der respondenten skulle si seg enig eller uenig i utsagnene. Et eksempel på disse utsagnene er ”Balansen i naturen er skjør og forstyrres lett”. Utsagnene måler hvilke oppfatninger mennesker har om forholdet mellom naturen og mennesket. En høy skår reflekterer miljøvennlige holdninger og verdier og det er hevdet at med denne skalaen kunne man finne ut verdenssynet til respondentene, det perspektivet mennesker har når de ser på verden, og deres miljøsyn (Dunlap og Van Liere, Mertig og Jones, 2000).

”New Environmental Paradigm” ble etter hvert utsatt for kritikk fordi miljøspørsmålene endret seg fra 60-70-tallet og frem til 21.århundre. Dunlap m.fl. (2000) mente at miljøproblemene hadde blitt mer geografisk spredt, vanskeligere å observere og det var derfor mer uklarerheter rundt opprinnelse til miljøproblemene. Skalaen ble revidert og navnet ble endret til ”New Ecological Paradigm” (NEP). Den reviderte skalaen inneholder 15 utsagn, som også blir målt på en Likert-skala, i motsetning til den opprinnelige ”New Environmental Paradigm” som hadde 12 utsagn. I følge Dunlap m.fl. (2000) måler NEP fem forhold mellom mennesket og naturen. 1. Hvor går grensen for vekst? (Limits to growth) 2. Antiantropoentrisk (Antianthropocentrism) 3. Naturens skjørhet (The fragility of nature’s balance) 4. All må ta hensyn (Rejection of exemptionalism) og 5. Muligheter for en økokrise (Possibility for an ecocrises) (Dunlap m.fl. 2000, Lundmark, 2007).

De fem forholdene med tilhørende utsagn er oppsummert i tabell 1.

Tabell 1 Oversikt NEP-skalaen med utsagn.

Hvor går grensen for vekst
1. Det er begrenset hvor stor befolkning verden kan tåle
2. Verden er som et rom skip med begrensede ressurser
3. Jorden har nok av naturressurser, mennesket må bare lære seg og utnytte de*
Antiantropoentrisk
4. Planter og dyr har like stor rett til å leve som mennesker
5. Mennesker har rett til å bestemme over jorden*
6. Mennesker har rett til å endre naturen, slik at vårt behov blir møtt*
Naturens skjørhet
7. Balansen i naturen er robust nok til å takle moderne industrisamfunn*
8. Når mennesket blander seg inn i naturen leder det ofte til naturkatastrofer
9. Balansen i naturen er skjør og forstyrres lett
Alle må ta hensyn
10. Menneskelig klokskap vil sikre oss mot at vi ikke gjør jorden ulevelige*
11. Mennesket må ta hensyn til naturlovene
12. Mennesket vil til slutt lære nok om naturen til at de kan kontrollere den*
Muligheter for en økokrise
13. Mennesker misbruker i høy grad naturen
14. Den såkalte ”økologiske krisen” som truer mennesket er i sterk grad overdrevet*
15. Dersom ting utvikler seg slik som nå vil det snart inntreffe en økologisk katastrofe

Kilde: Dunlap m.fl. 2000.

Utsagn merket med * viser enighet til at man mener at mennesket står i en særstilling i forholdet til naturen, vår kunnskap vil alltid kunne redde oss. Enighet med utsagnene som ikke er markert med * viser til at man mener at mennesket er en del av de globale økosystemene og at mennesket derfor må ta hensyn til andre arter (Dunlap, m.fl. 2000).

Clark, Kotchen & Moore (2003) viser til at det ble funnet en sammenheng mellom NEP og miljøvennlig oppførsel. De respondentene i deres undersøkelse som hadde en høy NEP-skår ville med flere anledninger enn de med lav NEP-skår kjøpe ”grønn energi” (energi som ikke er fossil). Roberts & Bacon (1997) fant også en sammenheng mellom NEP-skår og forbruk. De respondentene som hadde en høy NEP-skår ville i flere tilfeller, enn de med lav NEP-skår tenke over sitt forbruk og gjøre forbruket mer miljøvennlig.

Kritikken som er rettet mot NEP-skalaen er at den ikke måler viljen eller oppførselen til respondentene på skalaen (Dunlap og Michelson, 2002). Men på den andre siden har det visst seg at personer som har miljøvennlige verdier og holdninger, i større grad vil ha en miljøvennlig adferd, enn personer som har lite miljøvennlige verdier og holdninger (Dunlap og Michelson, 2002). Mulighetene til å handle avhenger av personers evner og ressurser. Verdiene skaper holdninger og intensjoner til mennesket. Holdingene og intensjonene avgjør oppførsel som mennesker har. Siden NEP gjenspeiler de holdningene som mennesket har til naturen er det rimelige å hevde at NEP kan brukes til å forutsi oppførsel (Dunlap, m.fl., 2000 og Oreg og Katz-Gerro, 2006).

1.2 Motivasjon

Motivasjonen er drivkraft for hva man gjør med tiden sin (Tanum, 1996). Jacobsen og Haukeland (2002) viser til at motivasjon kommer av ordet *movere*, det å bevege seg, ”*hva som får mennesket til å være virksomt og utføre handlinger*” (Jacobsen og Haukeland, 2002:60). Motivasjonen til turistene kan både være dytte- og drafaktorer, der for eksempel det at man ønsker en forandring fra hverdagen er dyttefaktor, mens det at man ønsker å lære noe nytt er en drafaktor (Yoon og Usyal, 2005). Det har vist seg at motivasjon i noen tilfeller har hatt sammenheng med de miljøvennlige holdningene til turistene. Luo og Deng (2007) fant en sammenheng mellom noen typer motivasjon for å tilbringe tid i naturen og NEP-skår.

Jacobsen og Haukeland (2002, s. 72-73) viser til fem ferieønsker som ble identifisert blant den norske befolkningen i 1991.

1. Den tradisjonelle norske feriedrømmen: Turistene ønsker å være tilbaketrukket fra andre mennesker og oppleve stillhet og ro. Forbruket er nøysomt og turistene reiser ofte innenlands. Ønske om "den tradisjonelle feriedrømmen" øker med alderen.
2. Fart og spenning: Turistene ønsker opplevelser sammen med andre og er ofte kontaktsøkende. Turistene er i hovedsak unge (16-24 år) og under utdanning.
3. Kultur og læring: Turistene ønsker å utvide sin horisont med tanke på nye kunnskaper om verden. De er aktive i ferien og vil gjerne lære mer om andre mennesker og steder. Turen går ofte til utlandet. I denne kategorien er det flest kvinner og høyt utdannede. Dette ferieønsket øker med alderen
4. Avkopling og nytelse: Turistene ønsker å gjøre minst mulig i ferien. Avkopling fra en hektisk hverdag er viktig. De fleste som tilhører denne kategorien er kvinner og/eller ugifte.
5. Familiesamvær: Turistene ønsker å tilbringe ferien sin med den nærmeste familie og de har ofte små barn. De reiser på ferie i Norden og er i aldersgruppen 25 til 44 år.

1.3 Tidligere forskning på miljøvennlige turister og deres karakteristikk

"Selective marketing for environmentally sustainable tourism" skrevet av Dolnicar og Leisch (2008) identifiserer de miljøvennlige turistene i Australia blant den generelle befolkningen. Respondentene ble spurt om hvilke miljøvennlig oppførsel de hadde hatt på sin tidligere ferie. De fikk spørsmål som *"Jeg skrur av lyset hver gang jeg forlater et rom"*, og skulle indikere på en skala fra 1-4 om dette ble gjort, der ytterpunktene var aldri eller ofte. Turistene fikk total 30 forskjellige spørsmål om deres miljøvennlige oppførsel. Totalsummen av disse spørsmålene identifiserte deres økologiske fotspor og tre forskjellige grupper ble identifisert; minst, medium og stort. Dolnicar og Leisch (2008) kom frem til at turistene som hadde det minste økologiske fotsporet var kvinner, med lavere inntekt og enten som var pensjonister eller hjemmeværende. Turister med minst økologisk fotspor hadde en høyere frekvens i overnatting hos venner og familie og på campingplasser enn de andre turistene. Det som også var viktig for de med minst økologisk fotspor var å oppleve naturen og lære om lokalbefolkningen. Helse og velvære var også noe de ønsket å bruke ferien sin på. Det var også viktig å ha hyggelig selskap i ferien og lære nye personer å kjenne.

”The New Environmental Paradigm and Nature-Based Tourism Motivation” skrevet av Luo og Deng (2007) identifisert tre grupper basert på NEP-skåren ved å foreta en faktoranalyse. Undersøkelsen ble foretatt i en nasjonalpark i Kina i 2005 med 381 respondenter. NEP-gruppene fikk følgende navn: ”Humans over nature”, ”Limits to growth” og ”Ecocrises”. ”Humans over nature” faktoren viser tilbake på at mennesket er over naturen, og kan gjøre hva de ønsker med den. De som støttet den faktoren var menn, yngre og personer som hadde lavere utdanning. Enighet med ”limits to growth” gruppen viser til at turistene mener at det er vekstbegrensninger og at mennesket må ta hensyn til disse. For faktoren ”Limits to growth” hadde alderen en påvirkning, det var flere med høy enn lav alder som støttet denne gruppen. Ingen demografiske variabler hadde en sammenheng med faktoren ”Ecocrises”. Enighet med faktoren ”Ecocrises” viser til at man mener at det kan bli en økologisk krise på jorden, hvis ikke mennesket begynner å ta større hensyn til naturen. Luo og Deng (2007) fant også en sammenheng mellom motivasjon identifisert med REP skala og NEP-gruppene. De turistene som støttet ”Limits to Growth” og de som var bekymret for ”Ecocrises” ønsket å bruke ferien sin til å være i naturen og lære om den. De ønsket også rømme fra hverdagsrutinene sine. Personer som havnet i ”Humans over nature” gruppen ønsket å bruke ferien til selvutvikling og oppleve noe nytt. Luo og Deng (2007) prøvde også å segmentere turistene basert på NEP og besøke i naturområder, men fant ingen sammenheng mellom disse variablene.

”The Environmental Values of Potential Ecotourists: A Segmentation Study” skrevet av Zografos og Allcroft (2007). Basert på NEP ble fire segmenter identifisert. De fire segmentene som ble identifisert gjennom NEP fikk følgende navn, ”Disapprovers”, ”Concerners”, ”Approves” og ”Scepticals”. Gruppen ”Disapprovers” kjennetegnes av personene som var kritiske til dagens holdninger til naturen og at alle arter har den samme retten til å leve. De fleste var menn, og i aldersgruppen 45-54 år og hadde høyere utdanning. Ferien ønsket de å bruke til å oppleve dyrelivet. ”Concerners” var lite kritiske til menneskets holdninger og var sikker på at vår kunnskap vil redde verden. De mente ikke at alle arter har like rettigheter. Personer som havnet i denne gruppen var høyere utdannet, det var en likevekt mellom kvinner og menn og gjennomsnittsalderen lå mellom 55-64 år. Disse personene ønsket å benytte ferien til å oppleve dyreliv og besøke historiske områder. ”Approvers” var ikke bekymret for jorden og dens begrensninger, og hadde stor tro på menneskers kunnskap og evne. Her var det også en lik fordeling mellom menn og kvinner, de var unge (26-35 år) og hadde lavere utdanning. I ferien ønsket de å benytte tiden sin til fjellvandring og avslapping.

”Scepticals” var ikke bekymret for jordens begrensninger, men mente at menneskenes holdning og oppførsel var kritikkverdig og at alle arter hadde like rettigheter. De som tilhørte denne gruppen var i aldersgruppen 35-44 år, oftere kvinner med høy utdannelse og ønsket en aktiv ferie.

1.4 Recreation Experience Preference (REP)

For å finne ut turistenes motivasjon i denne oppgaven er Recreation Experience Preference (REP) benyttet. REP viser til rekreasjon i naturen. REP skalaen ble utviklet av B.L. Driver i 1983 som skriver at bakgrunnen for utviklingen av skalaen var at når man kjenner til motivasjonen som personer har for å være ute i naturen, kan man minimere de eventuelle konfliktene som kan oppstå mellom forskjellige brukergrupper og naturen. REP er høyt ansett i USA, og brukes ofte til å finne ut hvilke friluftslivsmotiver som personer har. Den har etter hvert også blitt benyttet i Norge til å identifisere motivasjonen for friluftsliv. Det har vært rettet en del kritikk mot REP, som følge av at skalaen ikke identifiserer alle sider ved motiver for friluftsliv, men det kan hevdes at REP gir et delvis korrekt bilde av motivasjon for friluftsliv, og kan derfor benyttes, men at man tar hensyn til at skalaen har begrensninger (Odden, 2002).

REP tar for seg 21 forskjellige typer motivasjoner i forbindelse med rekreasjon i naturen. De forskjellige motivasjonene er oppsummert i tabell 2:

Tabell 2 Oversikt over Recreation Experience Preference gruppene, de forskjellige motivasjonene som den måler (kilde, Driver, 1983).

Hovedgruppene	Beskrivelse av hoved- og undergruppene
1. Oppnå noe/bli stimulert	Få bedre selvtillit, erkjennelse fra sin sosiale omgangskrets, utvikle evnene sine
2. Uavhengighet/lederskap	Være sin egne sjef
3. Risiko	Oppleve farlige situasjoner
4. Utstyr	Bruke utstyret sitt/diskuterer utstyret med andre
5. Være sammen med familien	Tilbringe tid med familien
6. Like mennesker	Være med venner som har samme verdier/interesser
7. Møte nye mennesker	Treffe/obserevere nye mennesker
8. Læring	Øke kunnskapen om området som man besøker og lære om naturen
9. Oppleve natur	Se på utsikten i området og lære om naturen
10. Introspeksjon	Tenke over hvem man er og vokse åndelig
11. Kreativitet	Tegne, ta bilder og være kreativ
12. Nostalgi	Tenke over gamle dager
13. Fysisk trening	Holde seg i form
14. Slappe av fysisk	Slappe av og la kroppen få en pause
15. Rømme fra sosialt press	Komme vekk fra hverdagsrutinene
16. Rømme fra psykisk press	Oppleve stillhet og ro. Være alene og komme seg vekk fra folkemengder
17. Sosial sikkerhet	Tilbringe med personer som setter pris på deg og respekterer deg
18. Lære andre noe	Dele med din friluftslivskunnskap
19. Rømme fra familien	Komme vekk fra familien en stund
20. Risikoreduksjon	Være i nærheten av andre som kan hjelpe deg
21. Temperatur	Komme vekk fra varmen

Tabell 3). Bilistene som ble stoppet ble spurt om de bodde i området eller om de var turister, og hvis de var turister ble de bedt om å fylle ut et rekrutteringsskjema. Rekrutteringsskjemaet innholdt spørsmål om bostedsland, om turistene ønsket å delta i spørreundersøkelsen og eventuelt e-post adressen deres. Rekrutteringsskjemaet ble også lagt ut hos 62 reiselivsaktører i området i det samme tidsrommet. Dette kan karakteriseres som et selvselektert utvalg av turister (Veisten m.fl., 2010). Med selvselektert utvalg menes det at det er respondentene som bestemmer selv om de vil være med i undersøkelsen eller ikke. En følge av dette kan være at det oppstår skjevheter i utvalg og derfor vil ikke nødvendigvis utvalget være representativt for de turistene som var i området (Jacobsen, 2003).

Tabell 3 Utvalgsplan veikantsundersøkelsen Rekruttering av turister bosatt utenfor Nord-Gudbrandsdalen, sommeren 2009

Kilde: Veisten m.fl., 2010.

	1 (uke 27) 29. juni – 5. juli	2 (uke 33) 11. aug. – 16. aug.	3 (uke 36) 1. sept. – 6. sept.
E6 Otta (sør)	<i>Mandag</i>	<i>Søndag</i>	<i>Torsdag</i>
E6 Hjerlinn	<i>Tirsdag</i>	<i>Torsdag</i>	<i>Lørdag</i>
E136 Bjorli	<i>Onsdag</i>	<i>Fredag</i>	<i>Tirsdag</i>
RV15 Pollfoss	<i>Torsdag</i>	<i>Tirsdag</i>	<i>Søndag</i>
RV55 Sognefjellshytta	<i>Fredag</i>	<i>Lørdag</i>	<i>Onsdag</i>
RV51 Gjendesheim	<i>Lørdag</i>	<i>Onsdag</i>	<i>Fredag</i>

Grunnet dataproblemer ble ikke spørreskjema sendt ut til respondentene før juletider 2009. Dette resulterte i lang tid mellom ferien og spørsmålene som kan ha påvirket resultatene. Veisten m.fl. (2010) viser til at svarene har god svarkvaliteten og høy svarprosent. Dataproblemene gjorde også at skjemaet ikke kunne bli utprøvd på deler av dem som var rekrutter til undersøkelsen og spørreskjemaet er bare derfor kun testet intern (Veisten m.fl., 2010). Dette kan ha påvirket påliteligheten til undersøkelsen.

Spørreskjemaet ble sendt ut på norsk til de som hadde oppgitt Norge som bostedsland, tysk til personene som hadde oppgitt Sveits, Tyskland eller Østerrike som bostedsland, resten mottok spørreskjemaet på engelsk. Til sammen ble det rekruttert 2719 respondenter til undersøkelsen. Det ble sendt ut spørreskjema til 2510 av de 2719. De resterende respondentene fikk ikke spørreskjemat fordi de oppgitte e-postadressene enten var feil eller uleselige. 1318 av de 2510 personene svarte på spørreskjemaet. Dette er en svarprosent på 52,2 %, noe som er en

tilfredsstillende svarprosent. Av de 1318 har 278 respondenter svart på indikatorspørsmålene NEP og REP, som er brukt i denne oppgaven. Av de 2719 respondentene som i første omgang ble rekruttert til undersøkelsen ble 1674 rekruttert i veikantsundersøkelsen, mens 1045 respondentene ble rekruttert hos reiselivsbedriftene (Veisten, m.fl. 2010).

2.1.2 Beskrivelse av undersøkelsen

I undersøkelsen er det mange flere spørsmål som er undersøkt enn hva jeg har brukt i min oppgave. Under har jeg gitt en oversikt over alle spørsmålene i undersøkelsen.

Alle respondentene fikk spørsmål om

- Turen gjennom Nord-Gudbrandsdalen
- Oppmerksomhet rundt nasjonalparkstatusen
- Bakgrunnsvariabler
- Demografiske variabler
- Individuelle karakteristika
- Sosioøkonomiske variabler

Videre fikk respondentene spørsmål om en av disse fire kategoriene:

- Forbruk/utgifter i ferien
- Bruk av informasjon før og under ferien
- Aktivitetene i parkene
- Hvor tilfredse de var med ferien

Undersøkelsen hadde med to valgekspesiment der respondentene fikk beskrevet ett av disse scenarioene:

- Gondolutbygging i Lom kommune
- Økt båttilbud på Gjende

Undersøkelsen testet også naturorientering, økologi og rekreasjon. Respondentene fikk spørsmål fra en av disse to gruppene som er nevnt under:

- Tilrettelegging av tilbud/aktiviteter og naturorientering
- NEP, Purisme og REP

Beskrivelsen av spørreskjemaet er hentet fra Veisten m.fl. (2010). Ut i fra min interesse for miljøvennlige turister valgte jeg og benyttet meg av den delen av spørreskjemaet som omhandlet NEP, siden NEP viser tilbake på miljøvennlige holdninger.

2.2 Variablene

2.2.1 New Ecological Paradigm (NEP)

Påstander om forholdet mellom naturen og mennesker fra NEP ble presentert til turistene og de skulle indikere om de var helt uenig, ganske uenig, usikker, ganske enig eller helt enig i påstandene, på en Likert-skala (Likert, 1932).

Påstandene var som følger:

1. Balansen i naturen er skjør og forstyrres lett
2. Mennesker misbruker i høy grad naturmiljøet
3. Den såkalte ”økologiske krisen” som truer mennesket er i sterk grad overdrevet *
4. Planter og dyr har like store rett til å leve som mennesker
5. Balansen i naturen er robust nok til å takle moderne industrisamfunn*
6. Dersom ting utvikler seg slik som nå, vil det snart inntreffe en økologisk katastrofe
7. Menneskelig klokskap vil sikre oss mot at vi ikke gjør jorden ulevelig*

Enighet med de tre utsagnene som er markert med en * viser til ikke miljøvennlig holdninger. Når dataundersøkelse ble gjort ble derfor svarene på disse utsagnene snudd. Det vil si at man på en likert-skala der respondenten hadde f.eks. indikert 1 (uenig) på utsagn nr. 5 ”Balansen i naturen er robust nok til å takle moderne industrisamfunn”, ville dette gi 5 poeng siden en høy sum indikerer en miljøvennlig holdning.

2.2.2 Recreation Experience Preference (REP)

Siden REP måler 21 forskjellige typer motivasjoner, var det i denne undersøkelsen gjort et utvalg av antall motivasjoner som turistene ble spurt om. Turistene ble bedt om å merke av på en skala fra 1 til 5 hvor stor betydning hvert av utsagnene som er nevnt under hadde for dem når de tilbrakte tid i naturen. 1 viser tilbake på svært liten betydning, mens 5 viser tilbake på svært stort betydning:

1. Oppleve spenning
2. Gjøre noe sammen med familien
3. Være sammen med folk som har de samme verdier som meg selv

4. Oppleve nye og ulike ting
5. Se vakre landskaper/naturomgivelser
6. Vokse og utvikle meg åndelig/spirituelt
7. Holde meg i fysisk form
8. La tankene mine hvile (tenke langsommere)
9. Få en avveksling fra hverdagsrutinene
10. Komme vekk fra menneskemengden
11. Mestres farlige situasjoner
12. Være sammen med venner
13. Utvikle min kunnskap om og forståelse for naturen
14. Lære mer om naturen
15. Være nær naturen
16. Tenke over hvem jeg er
17. Slappe av fysisk
18. Bli kvitt hverdagsbekymringene for en stund
19. Oppleve ro og stillhet
20. Komme vekk fra støyen hjemme

2.2.3 Demografiske variabler

Turistene ble også bedt om oppgi kjønn, og alder i antall år.

Turistene fikk spørsmål om utdanning med disse valgmulighetene

1. Grunnskole (mindre enn 12 år)
2. Videregående
3. 1-4 år høyere utdanning etter videregående
4. Mer enn 4 års høyere utdanning etter videregående

Spørsmålet om inntekt var formulert slik ”Hvordan vil du karakterisere bruttoinntekten i ditt hushold sammenliknet med det generelle inntektsnivået i ditt land?”

1. Forholdsvis høy
2. Som gjennomsnittet
3. Forholdsvis lav

4. Vet ikke

Ett spørsmål som kun ble gitt til de som hadde oppgitt Norge som bostedsland angående inntekt var: Hva er den gjennomsnittlige månedlige bruttoinntekten i ditt hushold? Respondentene ble spurt om 21 kategorier i mellom 5000 kroner til 100 000 kroner per måned, der intervallene i hver gruppe var på 5000 kroner.

2.2.4 Hovedformål med ferien

På spørsmålet om hovedformålet for denne reisen skulle respondentene velge ett av disse svaralternativene:

1. Besøke familie
2. Besøke venner/kjente
3. Annen ferie-/fritidsreise
4. Forretningsreise
5. Reise til/fra studie-/arbeidssted
6. Annet formål

2.2.5 Nasjonalparkene

Turistene ble spurt om de hadde besøkt noen av nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen i løpet av reisen. Svarkategoriene var enten ja eller nei eller vet ikke.

1. Jotunheimen
2. Rondane
3. Dovre
4. Dovrefjell-Sunndalsfjella
5. Reinheimen
6. Breheimen

Turistene ble også spurt om de kjente til noen av nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen. Her var svaralternativene: kjente til denne parken fra før, ble oppmerksom på denne parken underveis på reisen og har aldri hørt om denne parken. De ble spurt om å angi ett av svaralternativene for hver av overnevnte nasjonalparkene.

2.3 Analysemetoder

Denne oppgaven er kvantitativ og jeg har derfor valgt å bruke følgende analysemetoder: krysstabell, gjennomsnitt, kjikvadrat, faktoranalyse, regresjon og pålitelighetstesting.

2.3.1 Krysstabell og kjikvadrat

Variablene som har et målenivå på ordinalt eller nominalt nivå ble testet i en krysstabell. I en krysstabell kan man studere sammenhengen mellom to eller flere variabler (Johannessen, 2007). Jeg har valgt å benytte meg av krysstabell siden slike tabeller er lette og lese, og derfor forståelige for de fleste.

Jeg har også valgt å teste variablene med kjikvadrat (X^2) for variablene på ordinalt eller nominalt nivå. Dette for å kunne se om en eventuell sammenheng er signifikant. Første steg i kjikvadrattestingen er å formulere hypoteser, der den ene viser til at det er en sammenheng mellom variablene og den andre hypotesen "nullhypotesen" viser til at det ikke er en sammenheng. Andre steg i kjikvadrat utføres ved at man beregner de forventede antall observasjoner for hver celle. De forventede antall observasjonene viser til at nullhypotesen er sann. Forventede antall observasjonene (E) kan beregnes ved at man multipliserer kolonnesummen og radsummen for en celle og deler på antall observasjoner ($(\text{kolonnesummen} \cdot \text{radsummen}) / \text{antall observasjoner}$). Tredje steg i kjikvadrattestingen er å kvadrere forskjellen mellom forventede (E) og antall observerte frekvenser (O), $(O-E)^2$. Den kvadrerte summen deles så på forventet frekvens for hver celle $((O-E)^2/E)$. Etter på legges den kvadrerte delte summen for hver celle sammen, og man har kommet frem til kjikvadraten for krysstabellen. Fjerde steg i kjikvadrattestingen er å regne ut antall frihetsgrader (df) til krysstabellen. Dette gjøres for å ta hensyn til at kjikvadrat øker med størrelsen på en krysstabell. Antall frihetsgrader regnes ut ved at antall rader -1 ganges med antall kolonner -1. Det femte steget er å velge signifikansnivået, som vi ønsker å bruke. Signifikansnivået viser tilbake på hvor stor sannsynlighet det er for å forkaste en rett nullhypotese. For eksempel for et signifikansnivå på 0,05 er det 5 % sjanse for å forkaste en rett nullhypotese. Etter at antall frihetsgrader og signifikansnivå er valgt, kan man enten bruke en kjikvadrattabell for å finne ut om kjikvadraten er høyere enn den kritiske verdien som er oppgitt for frihetsgraden og for ønsket signifikansnivået. Eller man kan også la et statistikkprogram regne ut

signifikanssannsynligheten for at man får den observerte verdien for testobservatoren eller høyere (Tuftes, 2005).

2.3.2 Faktoranalyse

Ved å bruke mange spørsmål får man mer utfyllende og nyansert informasjon, men mange spørsmål kan også gjøre dataanalyser uoversiktlige. Faktoranalysen minimerer antall variabler ved å finne mønster mellom variablene. På bakgrunn av korrelasjon mellom variablene blir antall variabler redusert og gruppert. Korrelasjon påviser samvariasjon mellom variablene. Den kan enten være negativ eller positiv. Jeg har benyttet faktoranalyse av REP for å finne hvilke variabler som korrelerer positivt med hverandre og for å få færre variabler og jobbe med. Dette gjør resultatene mer oversiktlige. Korrelasjonen mellom variablene i de enkelte gruppene bør ligge på over 0,5. For å kunne benytte seg av en faktoranalyse må det være mer enn tre kontinuerlige variabler (Johannessen, 2007).

Det finnes to typer faktoranalyse, eksplorerende og bekreftende. Den eksplorerende faktoranalysen tar for seg korrelasjonen mellom variablene, mens den bekreftende faktoranalysen kan brukes til å teste hypoteser (Pallant, 2007). Rotasjonen i en faktoranalyse maksimerer de høye korrelasjonene og minimerer de lave korrelasjonene. På denne måten blir mønsteret mellom variablene tydeligere. Varimax rotasjon, gjør at variablene lader mest mulig på en faktor (Johannessen, 2007). Jeg har valgt å benytte meg av en eksplorerende faktoranalyse fordi jeg ønsker færre variabler å jobbe med.

2.3.3 Regresjon

Jeg har valgt å foreta en multivariat regresjon. Multivariat regresjon ser på sammenhengen mellom flere variabler. Man kan finne ut hvilke og hvor mange uavhengige variabler som kan være med på å påvirke utfallet til den avhengige variabelen (Johannessen, 2007).

Det finnes to forskjellige regresjoner, lineær og logistisk (Johannessen, 2007). Jeg har utført en lineær regresjon. Forutsetningen for en lineær regresjon er at den avhengige variabelen har et høyt målenivå. Innenfor lineær regresjon finnes det tre forskjellige typer regresjon:

1. Simultan regresjon, her blir alle de uavhengige variablene inkludert på likt

2. Stegvis regresjon, her bestemmes hvilken rekkefølge variablene blir inkludert i analysen, inkluderingen avhenger av Pearsons R. Pearsons R er et korrelasjonsmål som angir hvor sterk lineær sammenheng det er mellom variablene. Den variabelen som har høyest Pearsons R blir inkludert først (Tuftes, 2005 og Johannessen, 2007).
3. Hierarkisk regresjon, dette vil si at variablene inkluderes i regresjonen i blokker der forskeren selv bestemmer hvilke variabler som skal være i hver blokk. På bakgrunn av dette kan man undersøke effekten i hver blokk (Johannessen, 2007)

Jeg har valgt å benytte meg av en simultan regresjon der jeg først inkluderte alle de uavhengige variablene, som etter hvert ble fjernet etter p-verdi. Dette er en anbefalt metode (Ringdal, 2001).

2.3.4 Reliabilitetstesting

Reliabilitetstesting viser om skalaen faktisk måler det den er tenkt til å måle (Pallant, 2007). Reliabilitetstesting viser til Cronbach Alfa (Alfa) som gjenspeiler hvor relatert en gruppe med variabler er med hverandre. Jo høyere Alfa er, jo mer relaterte er variablene til hverandre. Internvariasjonen er også et mål på overensstemmelse mellom variablene. I mange tilfeller der det er få variabler i en skala bør man også se på dette som et mål for reliabiliteten for skalaen. I henhold til Briggs og Check (1986, referert til i Pallant 2007, s. 95) bør internvariasjon være mellom 0,2 og 0,4.

2.4 Strukturering av dataene for analysen

De statistiske undersøkelsene er foretatt i SPSS 18, figurene er laget i Excel 2007. Nedenfor vises det hvordan sammenslåingen av variabler har foregått og hvilken koding variablene har fått. Koding er referert til i parentes.

2.4.1 Koding av variablene

NEP og REP ble pålitelighetstestet. For å redusere antall variabler i REP skalaen ble en faktoranalyse foretatt. Etter pålitelighetstesting av NEP-skalaen ble det laget tre grupper som var tilnærmet like store basert på totalsummen til NEP. I regresjonen er totalsummen av NEP-skåren benyttet som følge av at man må ha en kontinuerlig variabel for å kunne foreta en lineær regresjon (Johannessen, 2007).

For å teste om det har betydning om du kommer fra Norge eller ikke ble forklaringsvariabelen bostedsland kategorisert i to grupper Norge (0) og resten av verden (1). Dette for å kunne teste disse to kategoriene opp mot hverandre. Ordet bostedsland blir benyttet videre i denne oppgaven som følge av at det var det som turister ble bedt om å oppgi.

For å teste om de miljøvennlige turistene har høyere utdanning har jeg slått sammen forklaringsvariabelen utdanning fra fire til to kategorier. Grunnskole og videregående skole har blitt gjort om til kategorien lavere utdanning (0), mens kategoriene 1-4 års høyere utdanning og mer enn 4 års utdanning ble slått sammen til kategorien høyere utdanning (1). Statistisk Sentralbyrå (SSB) brukte tidligere denne inndelingen, men har nå gått over til at man skal ha fullført to års høyere utdanning for at det skal regnes som høyere utdanning (Jørgensen, 2006). Dette var ikke mulig i denne undersøkelsen som følge av at svaralternativene for høyere utdanning var 1-4 år og mer enn 4 år høyere utdanning. På bakgrunn av tidligere utførte undersøkelser har jeg valgt å benytte meg av SSB sin tidligere inndeling der alt over ett års høyere utdanning ble regnet som høyere utdanning (Jørgensen, 2006).

For å teste om de miljøvennlige turistene hadde høy inntekt har jeg slått sammen forklaringsvariabelen inntekt fra fire til to kategorier der den ene kategorien relativt høy

inntekt (1) ble beholdt, mens de resterende kategoriene gjennomsnittlig, relativt lav og vet ikke ble slått sammen til "gjennomsnittlig eller under" (0). Jeg har og valgt å teste norske turistene også på spørsmålet om hva som er deres gjennomsnittlige husholdningsinntekt i kroner per måned. Den gjennomsnittlige inntekten per måned ble slått sammen fra 21 kategorier til to kategorier for analyse i krysstabell, der den ene kategorien (0) under 50 000 kroner per måned, og den andre kategorien over 50 000 kroner per måned (1). De som ikke ønsket og svare på spørsmålet eller svarte vet ikke, ble utelatt for videre undersøkelse.

For lettere å kunne lese resultatet fra den lineære regresjonen ble forklaringsvariabelen alderen gruppert i fem grupper med ett intervall på 14 år i hver gruppe. 15-29 år (0), 30-44 år (1), 45-59 år (2) og over 60 år (3).

For å kunne teste om miljøvennlige turister relativt oftere besøker familie/venner i ferien har jeg delt forklaringsvariabelen hovedformålet for ferien inn i tre grupper. Overnattet hos venner eller familie ble slått sammen til en gruppe "familie/venner" (0), mens det andre svaralternativet "annen ferie/fritidsreise" (1) ble beholdt slik den er. Annen "ferie/fritidsreise" er en vanlig kategorisering brukt i gjesteundersøkelsene til Transportøkonomisk institutt (Farstad, Rideng og Mata 2011). Jeg har derfor valgt å bruke den inndelingen i oppgaven. Den siste gruppen "annet formål" er en sammenslåing av svaralternativer forretningsreise, reise til eller fra studie-/arbeidssted eller annet formål (2).

For å kunne teste om de miljøvennlige turistene besøker nasjonalparker i ferien ble antall besøkte og antall kjente nasjonalparker delt inn i to grupper basert på gjennomsnittlig antall besøkte og antall nasjonalparker som turistene kjente til. For antall besøkte nasjonalparker var den ene gruppen 0-1 nasjonalparker (0), 2-6 nasjonalparker (1). Hvis respondentene hadde svart "vet ikke" ble dette kodet som "nei". For antall nasjonalparker som turistene kjente til ble gruppene delt inn slik 0-3 nasjonalparker (0) og 4-6 nasjonalparker (1). Svaralternativet "har aldri hørt om nasjonalparken" ble beholdt som gruppe, mens svaralternativene "kjente til denne parken fra før" og "ble oppmerksom på denne parken underveis på reisen" ble slått sammen til en kategori. I regresjonen ble antall nasjonalparker som turistene kjente til og som de hadde besøkte beholdt slik som de var rapportert i spørreskjemaet altså, 0,1,2,3,4,5 og 6 seks nasjonalparker.

Motivasjonene målt med REP, ble delt inn i to like deler basert på totalsummen. Viktig ble kodet som 1 og uviktig ble kodet som 0.

2.4.2 Reliabilitetstest New Ecological Paradigm (NEP)

Reliabilitetstesten viste at jeg måtte utelate en av de 8 variablene i NEP-skalaen. Variabelen ”Planter og dyr har de samme rettighetene til å leve som mennesker” hadde en korrelasjon på under 0,3 med de andre variablene. Pallant (2007) viser til at en korrelasjon som er mindre 0,3 på en variabel i mange tilfeller måler noe annet enn den skal måle. Pålitelighetstest av NEP viste at når alle de åtte NEP variablene var inkludert ble internvariasjonen fordelt fra 0,015-0,491, som er et lavere tall enn det som er ønsket. Den totale alfa viser en alfa på 0,728. Det er lavere enn 0,83 som var alfaen til Dunlap m.fl. (2000), da den reviderte skalaen med de 15 variabler ble utviklet. Derfor ble en ny pålitelighetstest foretatt uten variabelen ”Planter og dyr har de samme rettighetene til å leve som mennesker”. Den viser en alfa på 0,736 som er et akseptabelt nivå for alfa og nærmere det ønskede nivået på 0,83 (Dunlap m.fl. 2000). Internvariasjonen ble da 0,178 til 0,491 som er nærmere det ønskede nivået på 0,2 til 0,4 (Brigges og Cheek, 1986 referert til Pallant, 2007, s. 95). Kaltenborn, Andersen og Nellemann (2009) kom også frem til at variabelen ”planter og dyr har de samme rettighetene til å leve som mennesker” hadde en lav korrelasjon med de andre variablene i skalaen og at variabelen påvirket alfaen negativt. Ingen av de gjenstående variablene hadde en korrelasjon på mindre enn 0,3 med de andre variablene. Derfor ble disse seks variabler beholdt for videre analyse. De gjenstående variablene ble delt inn i tre tilnærmet like store grupper og fikk navnene, lav NEP(6-15 (0)), medium NEP (16-17 (1)) og høy NEP (18-30 (2)).

2.4.3 Faktoranalyse REP

Faktoranalysen med varimax rotasjon identifiserte fem faktorer. De fem faktorene var ”flukt”, ”lære”, ”familie/venner” ”natur” og ”spenning”. Faktoranalysen forklarer 62,8 % av variansen, det vil si at 62,8 % av de opprinnelige 20 variablene blir forklart av denne faktoranalysen. Faktoranalysen stemmer delvis overens med Driver (1983) sin inndeling av variablene. Faktoren ”Flukt” har også fått en variabel som omhandler introspeksjon og det å hente seg inn fysisk. Variabelen ”være nær naturen” er kryssladet med faktoren ”lære” og med faktoren ”natur” og ”Få en avveksling fra hverdagsrutinene” er kryssladet med ”natur”

og ”flukt” med ladning høyere enn 0,05. Derfor ble disse variablene ”være nær naturen” og ”få en avveksling fra hverdagsrutinene” eliminert fra videre undersøkelse. En tilsvarende faktoranalyse er også foretatt av Veisten m.fl. (2010).

Tabell 4 Faktoranalyse REP

	Flukt	Lære	Familie/venner	Natur	Spenning
La tankene mine hvile (tenke langsommere)	0,836				
Bli kvitt hverdagsbekymringer for en stund	0,794				
Tenke over hvem jeg er	0,675				
Slappe av fysisk	0,629				
Holde meg i fysisk form	0,588				
Komme vekk fra støyen hjemme	0,629				
Oppleve ro og stillhet	0,586				
Få en avveksling fra hverdagsrutinene*	0,580			0,519	
Komme vekk fra menneskemengder	0,516				
Vokse/utvikle åndelig/spirituelt	0,506				
Lære mer om naturen		0,882			
Utvikle min kunnskap om og forståelse for naturen		0,817			
Være nær naturen *		0,584		0,525	
Være sammen med folk som har samme verdier som meg selv			0,742		
Gjøre noe sammen med familien			0,693		
Være sammen med venner			0,650		
Se vakre landskaper/naturomgivelser				0,810	
Oppleve nye og ulike ting					0,879
Oppleve spenning					0,665
Mestre farlige situasjoner					0,468

*Kryssladet med faktorer, variablene blir ikke brukt videre i analysen.

Faktorladninger over 0,45 er vist i tabellen siden dette i følge Johannessen (2007), viser en hederlig sammenheng.

2.4.3 Reliabilitetstest Recreation Experience Preference (REP)

Reliabilitetstesten av REP viser en alfa på 0,864 som er bra. I reliabilitetstest av REP ble variablene "være nær naturen" og "få en avveksling fra hverdagsrutinene" utelatt som følge av en faktorladning på over 0,45 på to faktorer.

3 Resultat

I denne delen av oppgaven har jeg først valgt å beskrive hvem de 278 respondentene er som var med i undersøkelsen, på bakgrunn av de demografiske, geografiske og motivasjonsfaktorene. Deretter har jeg presentert de tre NEP-gruppene. Videre har jeg i resultatdelen først presentert de bivariante analysene og så regresjonen.

3.1 Hvem var turistene som besøkte Nord-Gudbrandsdalen?

3.1.1 Kjønn

Av de 278 spurte i undersøkelsen var kjønnsfordelingen 67 % menn og 33 % kvinner.

3.1.2 Bostedsland

Det var en liten overvekt av personer som hadde oppgitt Norge som bostedsland 52, 5 %, mens de resterende turistene 47,5 % hadde oppgitt ”andre land” som bostedsland.

3.1.3 Hovedformål for ferien

Over 80 % av respondentene svarte at hovedformålet med ferien var fritidsreise/annen ferie, kun 11 % skulle besøke venner/familie som hovedformål for ferien, mens 7 % hadde annet formål for ferien.

3.1.4 Utdannelse

67 % av de spurte oppga at de hadde mer enn ett års høyere utdanning.

3.1.5 Inntekt

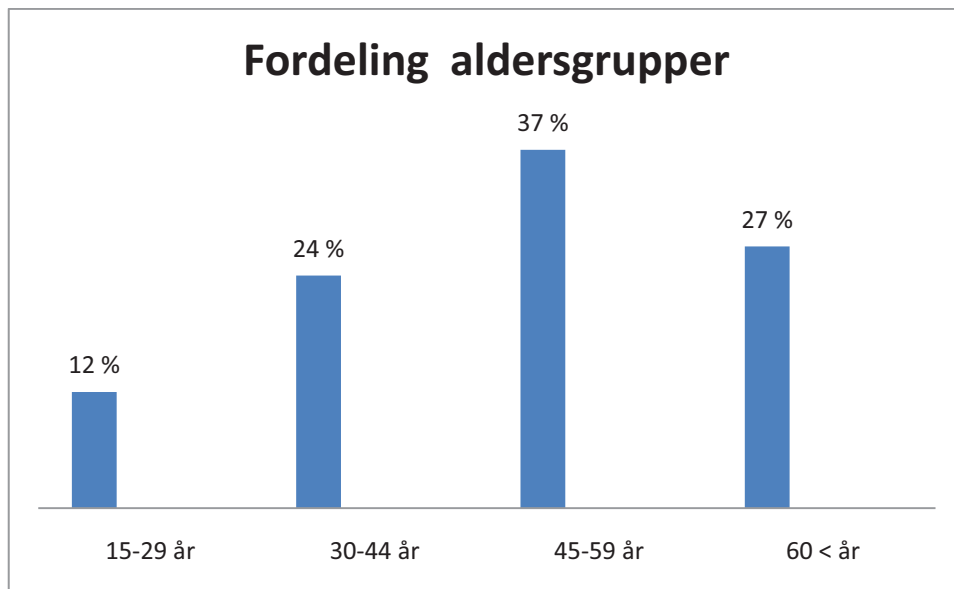
62,2 % av respondentene mente de hadde en inntekt som var høy, mens 37,4 % mente de hadde en gjennomsnittlig eller lavere inntekt. 53 % av de norske respondentene hadde en inntekt på under 50 000 kroner per måned, mens 47 % hadde en inntekt på over 50 000 kroner per måned.

3.1.6 Nasjonalparkene

I undersøkelsen ble turistene bedt om å oppgi hvor mange parker som var besøkte eller som de kjente til. Turistene hadde i gjennomsnitt besøkt 1,29 parker og kjente til 3,19 parker av de totalt seks parkene i området. 58 % av respondentene kjente til 4-6 nasjonalparker, mens 42 % kjente til 0-3 nasjonalparker. 66 % av respondentene hadde besøkt 0-1 nasjonalparker, mens 34 % hadde besøkt 2-6 nasjonalparker.

3.1.7 Alder

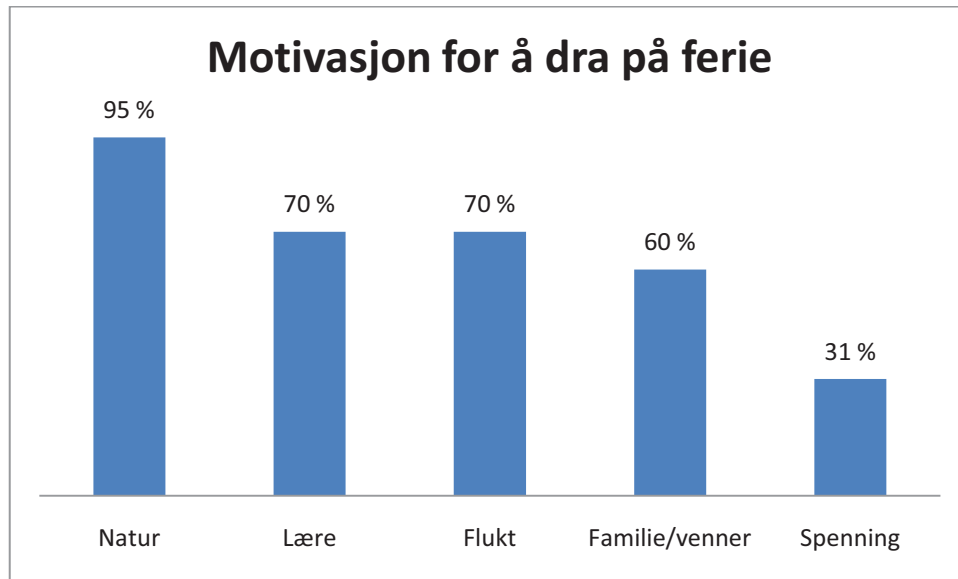
Gjennomsnittsalder i undersøkelsen var på 49,4 år. Figur 5 viser fordelingen av respondentene i de enkelte aldersgruppene. Den største aldersgruppen var mellom 45-59 år (27 %), mens den minste aldersgruppen var mellom 15-29 år (13 %).



Figur 5 Fordeling aldersgruppe (n=276)

3.1.8 Motivasjonen til turistene

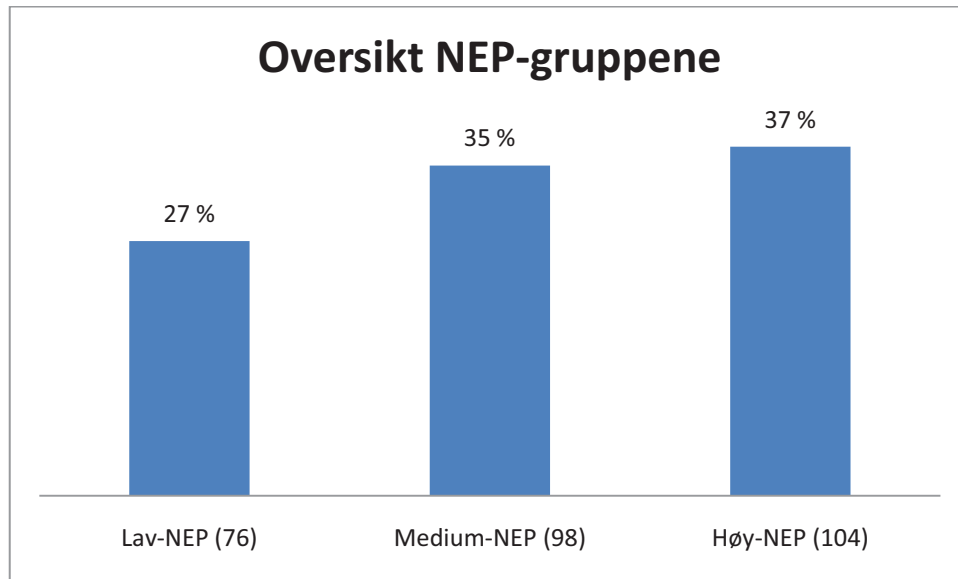
Figur 6 viser at den viktigste motivasjonen for å tilbringe tid i naturen var ”natur”, over 95 % av respondentene fant denne motivasjonen viktig. Motivasjonsfaktoren ”lære” og ”flukt” var de to nest viktigste motivasjonene for å tilbringe tid i naturen, 70 % fant disse motivasjonene viktig. ”Familie/venner” fant 60 % av respondentene viktig for å tilbringe tid i naturen, mens motivasjonen ”spenning” var kun viktig for 31 % av respondentene. De som fant motivasjonen viktig ble kodet med 1.



Figur 6 Motivasjon for å dra på ferie. De som fant motivasjonen viktig (n=276)

3.2 Inndeling i grupper etter NEP-skår

Respondentene svarte på en Likert-skala fra 1-5 til fem om de var enige eller uenige i de syv NEP-utsagnene som er benyttet i denne undersøkelsen. De tre oddetall utsagnene ble snudd (se side, 15-16), der uenighet med de tre utsagnene ble gitt 5 poeng, mens enighet blitt gitt 1 poeng. For de resterende tre utsagnene ble enighet med utsagnene gitt 5 poeng, mens uenighet ble gitt 1 poeng. Her er som nevnt variabelen "Planter og dyr har de samme rettighetene til å leve som mennesker" fjernet fra videre analyse som følge av at denne variabelen påvirket reliabiliteten til skalaen negativt. Fordelingen av de enkelte NEP-gruppene var slik:



Figur 7 Oversikt NEP-gruppene. Prosent og frekvens i parentes (n=278)

Som man kan se ut ifra Figur 7 er Høy-NEP gruppen den største gruppen med 104 respondenter Medium-NEP gruppen har 98 respondenter, mens lav-NEP er den minste gruppen og har 76 respondenter.

3.3 New Ecological Paradigm (NEP) og demografiske variabler

Tidligere undersøkelser har vist at i noen tilfeller kan man langt på vei forutsi turistenes miljøvennlige holdninger basert på bostedsland, utdannelse, inntekt, kjønn, alder og hva som er hovedformålet med ferien (Dolnicar og Leisch, 2008 og Luo og Deng, 2007). Det foreligger også undersøkelser som viser at besøk i naturen øker den turistenes miljøvennlige holdning. På bakgrunn av dette har jeg undersøkt ved hjelp av hypoteser og kjikvadrat om dette også er tilfellet for mine data. For å se på en eventuell sammenheng mellom NEP og demografiske variabler og nasjonalpark variablene har jeg laget meg av åtte hypoteser.

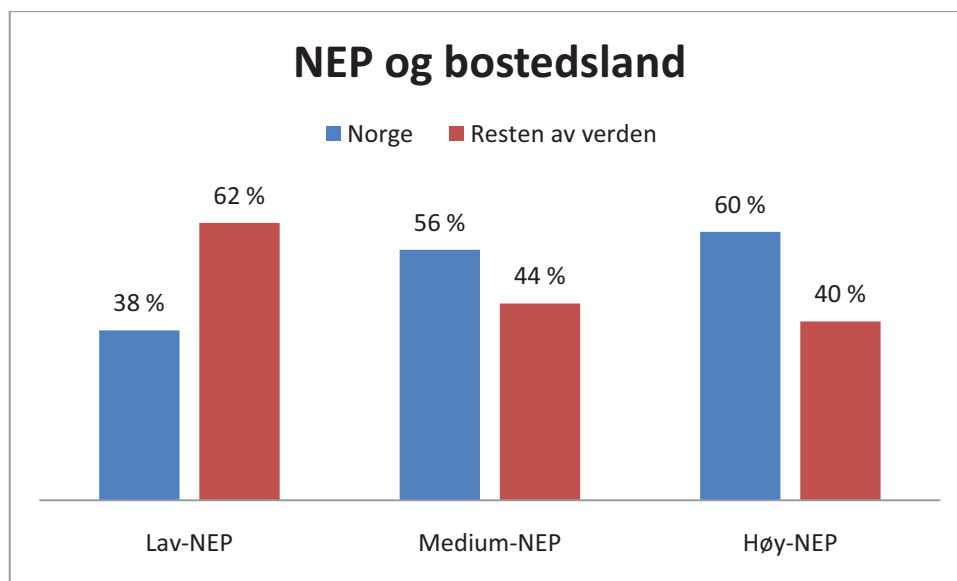
Hypotese 1

Det er en sammenheng mellom NEP og bostedsland.

H_0 = Det er ingen sammenheng mellom NEP og bostedsland

H_1 = Det er en sammenheng mellom NEP og bostedsland

NEP og bostedsland var fordelt slik:



Figur 8 NEP og bostedsland (n=278) Kjikkvadrat= 8,896 Frihetsgrader=2 P-verdi= 0,012

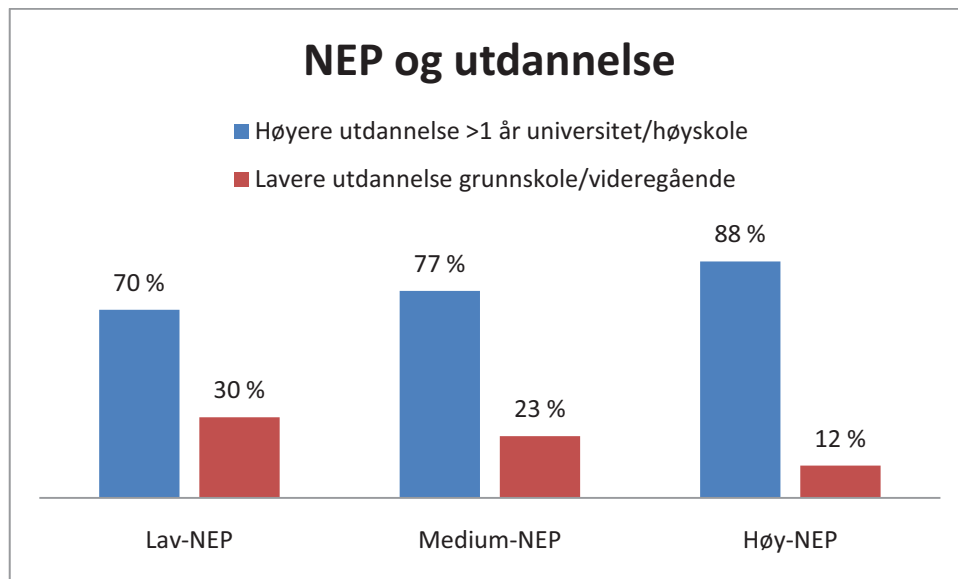
Analysen viser en sammenheng mellom NEP og bostedsland og er signifikant på et signifikantnivå på 0,05. Figur 8 viser oss at personer som er bosatt Norge i større grad er representert i gruppen høy-NEP (60 %), enn de med bostedsland i "resten av verden". Figuren viser også at det er en større andel av respondenter, 62 % som er "bosatt i resten av verden" som er i representert i Lav-NEP gruppen, enn respondenter som er bosatt i Norge. P-verdien er under 0,05 og H_0 forkastes.

Hypotese 2

Det er en sammenheng mellom NEP og bostedsland

H_0 = Det er ingen sammenheng mellom NEP og utdanning

H_1 = Det er en sammenheng mellom NEP og utdanning



Figur 9 NEP og utdanning (n=278) [Kjikkvadrat= 8,622 Frihetsgrader= 2, P-verdi= 0,013](#)

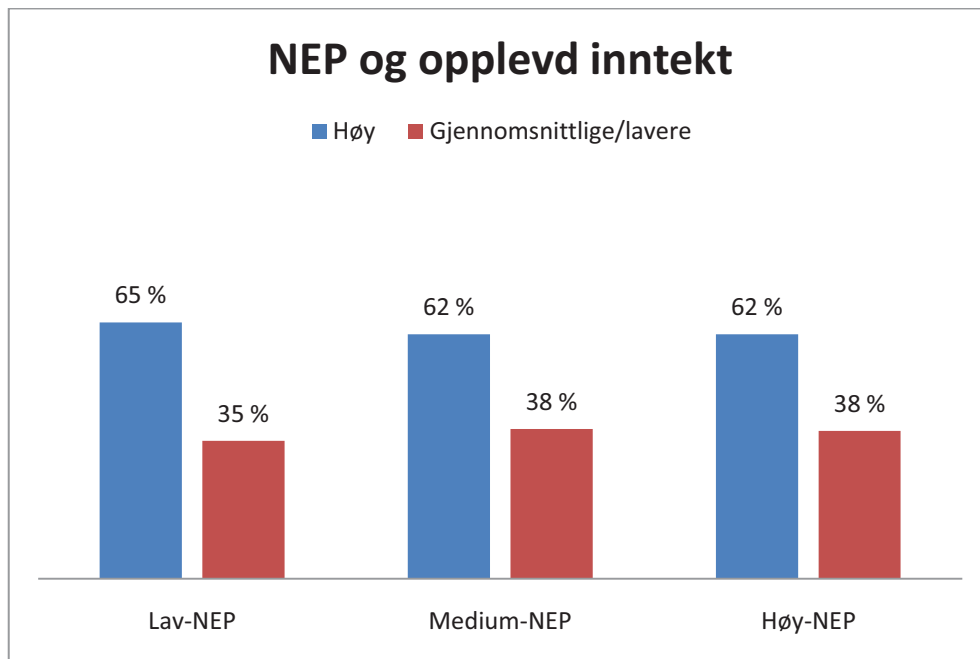
Analysen viser en sammenheng mellom NEP og utdanning og er signifikant på et signifikantnivå på 0,05. Selv om turistene i alle NEP-gruppene har et generelt høyt utdannelsesnivå, har gruppen med høy-NEP et høyere utdanningsnivå, (88 % hadde høyere utdanning) enn gruppene med lav (70%) og medium NEP (77%). Dette viser at det kan være en sammenheng mellom høyere utdanning (>1 år) og høy NEP-skår. P-verdi er under 0,05 og H_0 forkastes.

Hypotese 3

NEP har en sammenheng med inntekt.

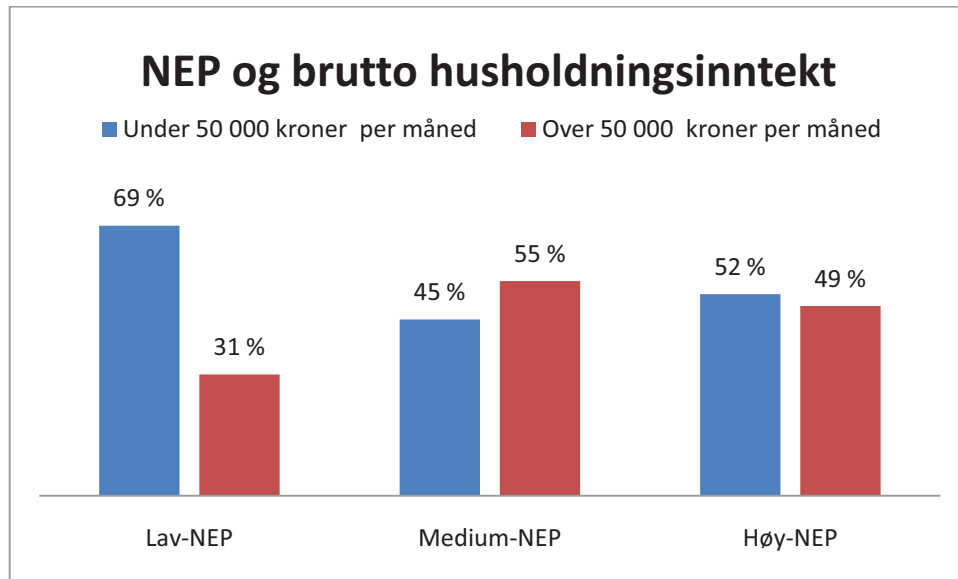
H_0 = Det er ingen sammenheng mellom NEP og inntekt.

H_1 = Det er en sammenheng mellom NEP og inntekt.



Figur 10 NEP og opplevd inntekt (n=276) [Kjikkvadrat= 1,243, frihetsgrader= 2 P-verdi=0,537](#)

Analysen viser at det er ingen sammenheng mellom NEP og opplevd inntekt. Figur 10 viser at høy og lav inntekt er jevnt fordelt i alle NEP-gruppene. P-verdien er over 0,05 og H_0 kan ikke forkastes.



Figur 11 NEP og brutto husholdningsinntekt (n=166) χ^2 5,4 Frihetsgrader= 2

Kjikkvadrattabellen viser at det er en sammenheng mellom lønn per måned og NEP blant de turistene med bostedsland i Norge og er signifikant på et 0,05 nivå. Figur 11 viser at de i høy-NEP og medium-NEP gruppen har i snitt høyere lønn enn de med i lav-NEP. I høy-NEP gruppen er det 49 % som har over 50 000 kroner i måneden, mens i lav NEP gruppen er det 31 % som har over enn 50 000 kroner per måned. Dette viser at det kan være en sammenheng mellom høy NEP og høy bruttoinntekt blant de norske respondentene. H_0 forkastes, det er en sammenheng mellom NEP og lønn.

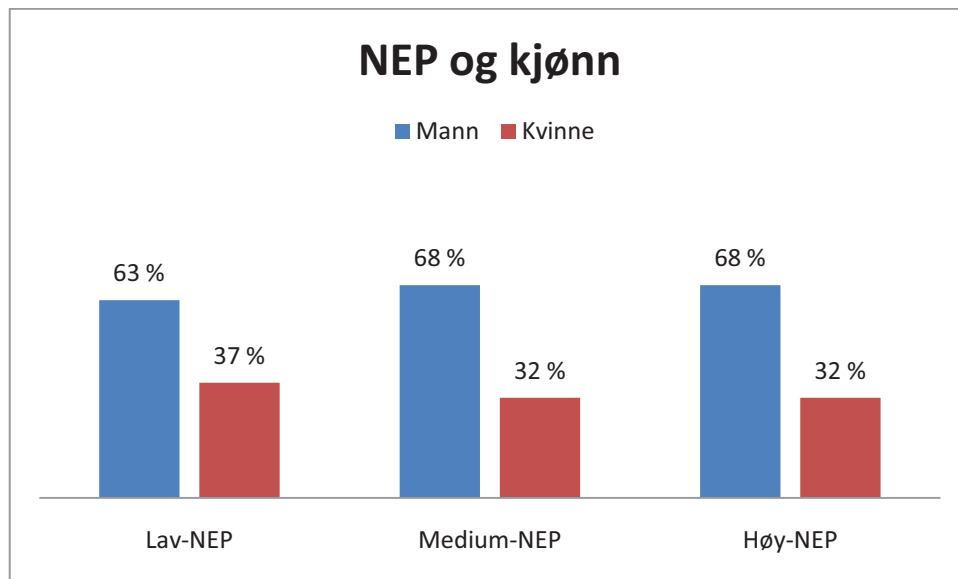
(Jeg har ikke beregnet denne kjikkvadraten i et statistikkprogram så jeg har regnet ut kjikkvadraten selv og så valgt et signifikansnivå på 0,05 og videre sjekke resultatet ut i en kjikkvadrattabell).

Hypotese 4

NEP har en sammenheng med kjønn

H_0 = Det er ingen sammenheng mellom NEP og kjønn

H_1 = Det er en sammenheng mellom kjønn og NEP



Figur 12 NEP og kjønn (276) [Kjikkvadrat 0,581 frihetsgrader= 2 P-verdi= 0,748](#)

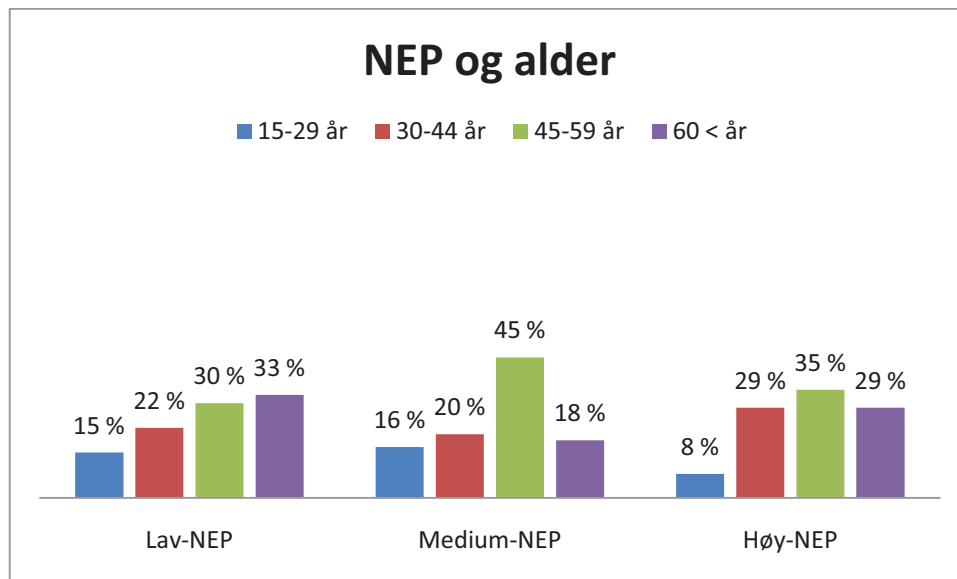
Analysen viser at det er ingen sammenheng mellom NEP og kjønn. Høy og medium NEP-gruppene viser en lik fordeling, der 68 % av respondentene var menn i begge gruppene. Oversikten viser at i Lav-NEP gruppen var 63 % menn. H_0 kan ikke forkastes, det er ingen sammenheng mellom NEP og kjønn.

Hypotese 5

NEP har en sammenheng med alder

H_0 = Det er ingen sammenheng mellom NEP og alder

H_1 = Det er en sammenheng mellom NEP og alder



Figur 13 NEP og alder (n=278) [Kjikkvadrat 11,507 Frihetsgrader= 6 P-verdi=0,074](#)

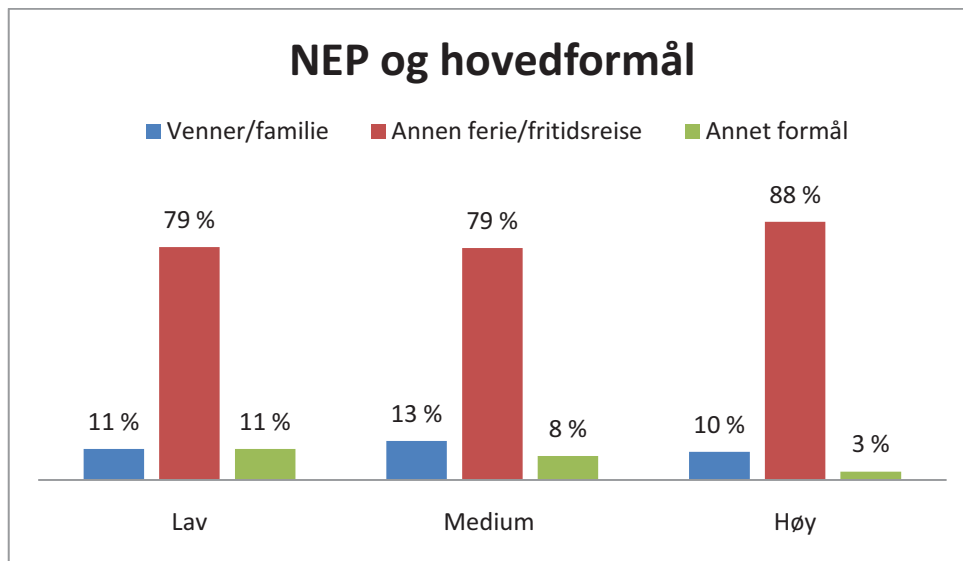
Analysen viser at på et signifikansnivå på 0,1 er det en sammenheng mellom NEP og alder. Figur 13 viser at det de i aldersgruppen 45-69 år er representert oftere i gruppene høy og medium-NEP enn i de andre aldersgruppene. De i aldersgruppen 15-29 år er høyere representert i Lav og medium NEP-gruppen enn i høy NEP-gruppen. Dette tyder på at kan være en sammenheng mellom NEP og noen av aldersgruppene. H_0 forkastes. Det er en sammenheng mellom NEP og alder.

Hypotese 6

NEP har en sammenheng med hovedformål for ferien.

H_0 = Det er ingen sammenheng mellom NEP og hovedformål for ferien

H_1 = Det er en sammenheng mellom NEP og hovedformål for ferien



Figur 14 NEP og hovedformål for turen (n=278) [Kjikkvadrat=5,393 Frihetsgrader=4 P-verdi=0,249](#)

Det er ingen sammenheng mellom NEP og hovedformål. Som man ser ut i fra Figur 14 er hovedformålet annen ferie/fritidsreise høyt representert i alle NEP-gruppene. Figuren viser at besøke/venner og familie og annet formål med ferien er ganske likt fordelt i NEP-gruppene, men at i høy-NEP gruppen er annen ferie/fritidsreise høyest representert, mens annet formål er lavest representert. H_0 kan ikke forkastes, det er ingen sammenheng mellom NEP og hovedformål for ferien.

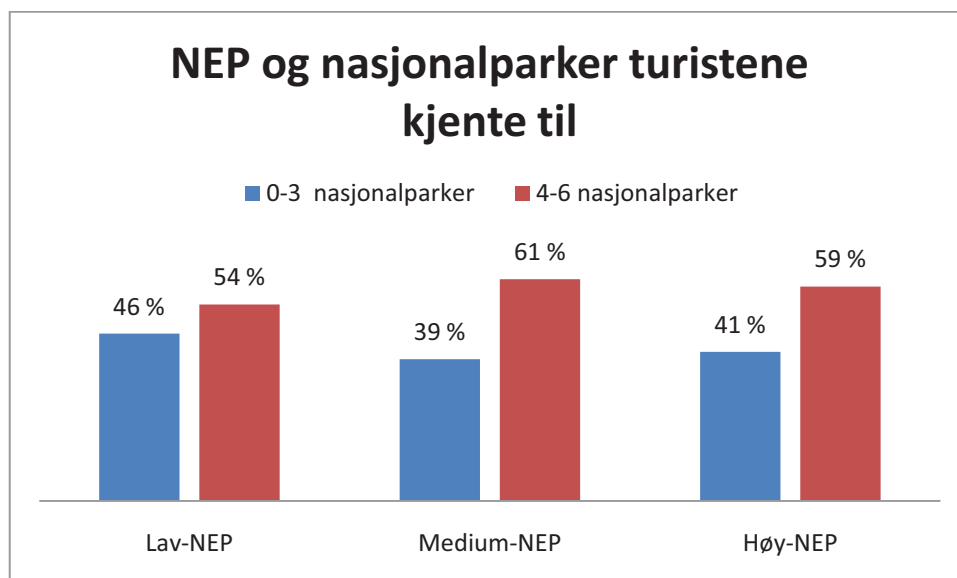
3.4 New Ecological Paradigm (NEP) og nasjonalparkvariablene

Hypotese 7

NEP har en sammenheng med antall nasjonalparker som turistene kjente til

H_0 Det er ingen sammenheng mellom NEP og antall nasjonalparker som turistene kjente til

H_1 Det er en sammenheng mellom NEP og antall nasjonalparker som turistene kjente til



Figur 15 NEP og nasjonalparker som turistene kjente til (n=278) [Kjikkvadrat= 0,942 Frihetsgrader=2 P-verdi= 0,624](#)

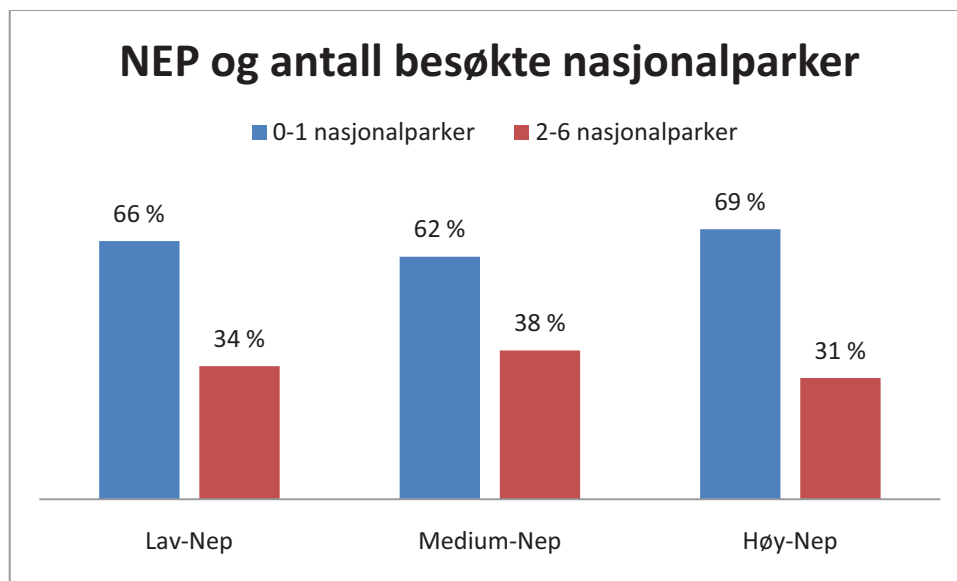
Det er ingen sammenheng mellom NEP og antall nasjonalparker som turistene kjente til. Som man ser ut i fra Figur 15 er antall besøkte nasjonalparker jevnt fordelt blant NEP-gruppene. Det er en litt større andel av de med høy-NEP som kjente til 4-6 nasjonalparker (59 %), enn de med lav-NEP som kjente til 4-6 nasjonalparker (54 %), men denne forskjellen var ikke signifikant. H_0 beholdes, det er ingen sammenheng mellom NEP og antall nasjonalparker som turistene kjente til.

Hypotese 8

NEP har en sammenheng med antall nasjonalparker som turistene besøkte

H_0 Det er ingen sammenheng mellom NEP og antall nasjonalparker besøkt

H_1 Det er en sammenheng mellom NEP og antall nasjonalparker som er besøkt



Figur 16 NEP og antall besøkte nasjonalparker (n=278) [Kjikkvadrat=1.095 Frihetsgrader=2 P-verdi=0.578](#)

Analysen viser at det ikke er noen sammenheng mellom NEP og antall besøkte nasjonalparker. Figur 16 viser oss at antall nasjonalparker som turistene hadde besøkt er likt fordelt over de tre NEP-gruppene. Rundt ca. 60 % i de tre NEP-gruppene hadde besøkt 0-1 nasjonalparker. H_0 kan ikke forkastes, det er ingen sammenheng mellom NEP og antall besøkte nasjonalparker.

3.5 New Ecological Paradigm (NEP) og motivasjon

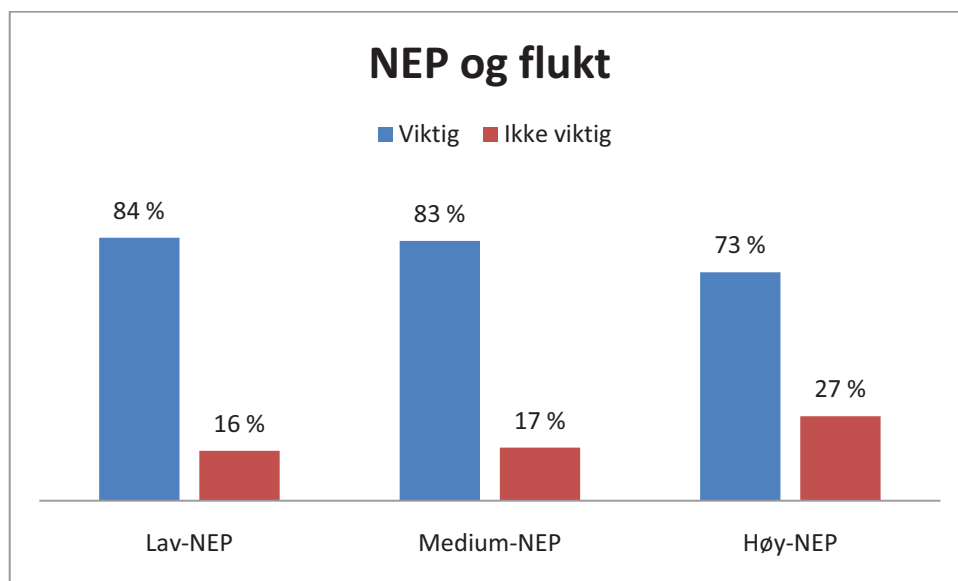
Tidligere undersøkelser har vist at turister som er miljøvennlige oftere har motivasjonen flukt, natur, lære og være sammen med familie/venner enn turister som ikke er like miljøvennlige. Undersøkelser har også vist at turister som er miljøvennlig sjeldnere har motivasjonen spenning når de drar på ferie (Luo og deng, 2007, og Dolnicar og Leisch, 2008). For å se på en eventuell sammenheng mellom NEP og demografiske variabler har jeg laget fem hypoteser.

Hypotese 9

NEP har en sammenheng med motivasjonen flukt

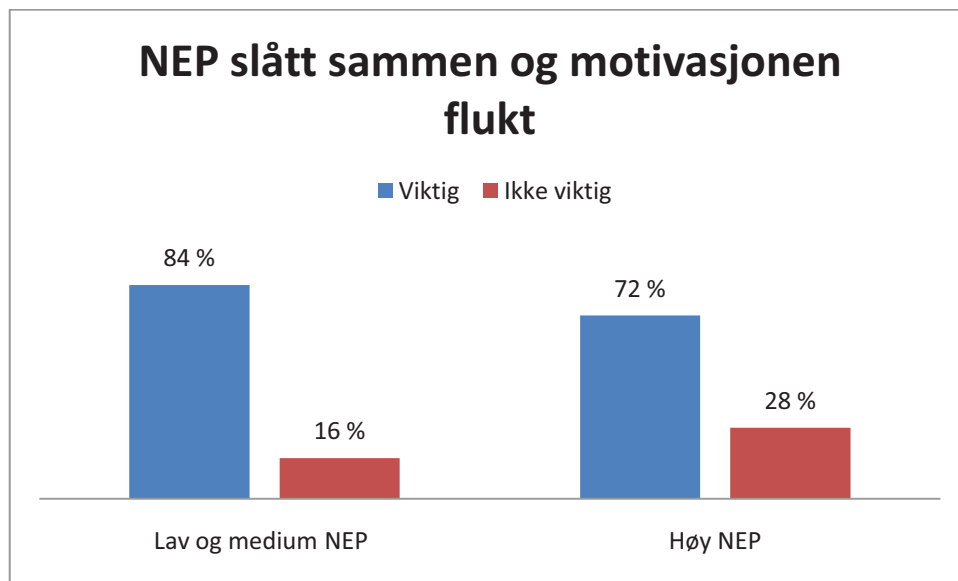
H₀ Det er ingen sammenheng mellom NEP og motivasjonen flukt

H₁ Det er en sammenheng mellom NEP og motivasjonen flukt



Figur 17 NEP og motivasjonen flukt (n=276) $\chi^2 = 4,83$ Frihetsgrader 2 P-verdi = 0,089

Analysen viser at på et signifikansnivå på 0,1 er det en sammenheng mellom NEP og motivasjonen ”flukt”. Som følge av at NEP-gruppene Lav og medium NEP er nesten likt fordelt har jeg valgt å slå disse gruppene sammen til en gruppe for å øke presisjonen i mine resultater.



Figur 18 NEP og motivasjonen flukt slått sammen (n=276) [Kjikkvadrat=4.83 Frihetsgrader 1 P-verdi=0.028](#)

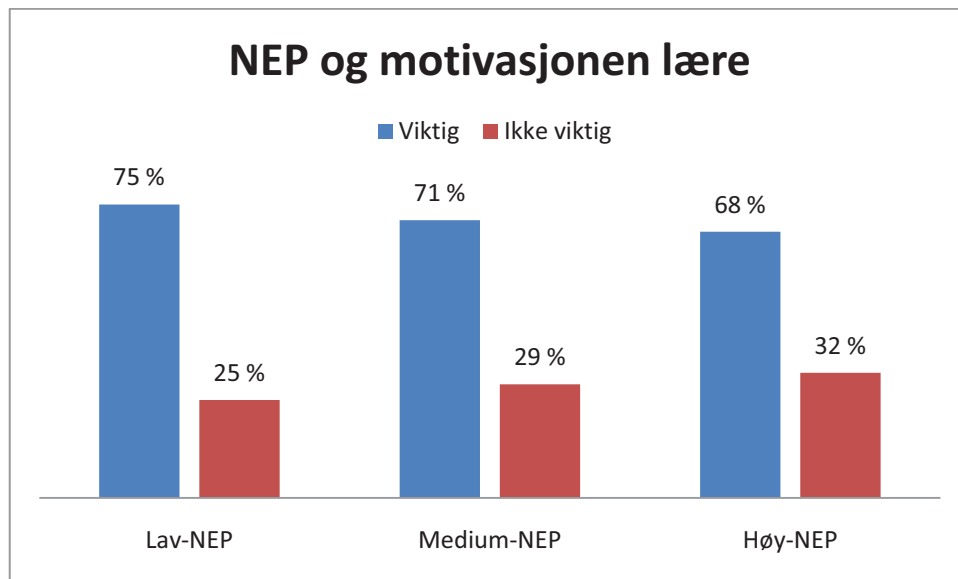
Analysen viser at etter at de to gruppene lav og medium NEP er slått sammen til en gruppe er det en sammenheng mellom NEP og motivasjonen "flukt", som er signifikant på et signifikansnivå på 0,05. Figur 18 viser oss at det er en høyere andel av de med lav og medium NEP som finner motivasjonen "flukt" viktig når de drar på ferie, enn personer med Høy NEP. 84 % av de i lav/medium NEP-gruppen fant motivasjonen flukt viktig mot 72 % i gruppen høy-NEP. H_0 forkastes det er en sammenheng mellom NEP og motivasjonen "flukt".

Hypotese 10

NEP har en sammenheng med motivasjonen lære

H_0 Det er ingen sammenheng mellom motivasjonen lære og NEP

H_1 Det er en sammenheng mellom motivasjonen lære og NEP



Figur 19 NEP og motivasjonen lære (n=276) [Kjikkvadrat= 1,054 Frihetsgrader=2 P-verdi= 0,590](#)

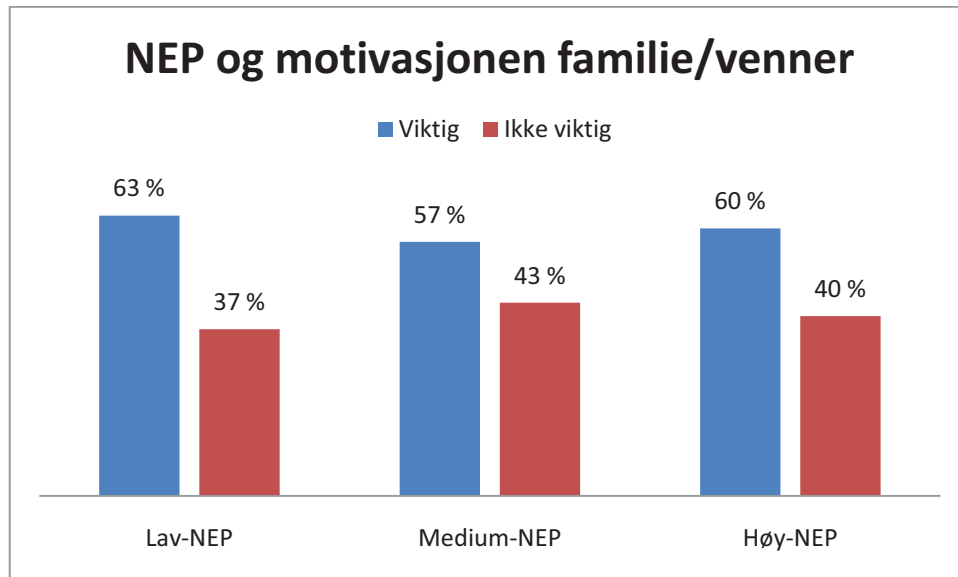
Analysen viser at det er ingen signifikant sammenheng mellom NEP og motivasjonen "lære". Motivasjonen "lære" er jevnt fordelt over alle NEP-gruppene, rundt 70 % i de tre NEP-gruppene fant motivasjonen lære viktig. P-verdien er over 0,05 og H_0 kan ikke forkastes.

Hypotese 11

NEP har en sammenheng med motivasjonen familie/venner.

H_0 Det er ingen sammenheng mellom NEP og motivasjonen familie/venner

H_1 Det er en sammenheng mellom NEP og motivasjonen familie/venner



Figur 20 NEP og motivasjonen familie/venner (n=272) $Kjikkvadrat = 0,594$ Frihetsgrader=2, P-verdi= 0,743

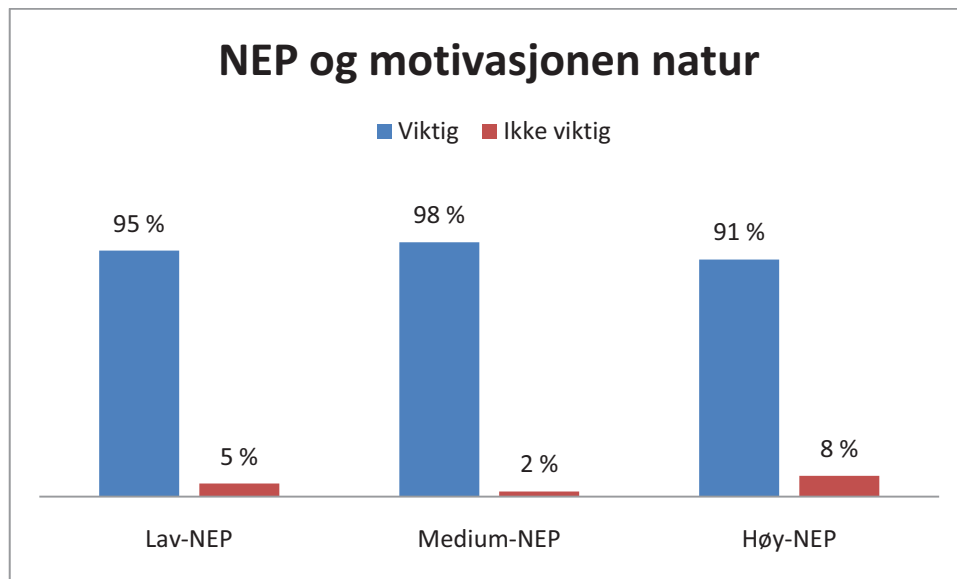
Analysen viser at det er ingen signifikant sammenheng mellom NEP og motivasjonen "familie/venner". Rundt 60 % i de tre NEP-gruppene fant motivasjonen "familie/venner" viktig. Motivasjonen familie/venner er likt fordelt over alle NEP-gruppene. P-verdien er over 0,05. H_0 kan ikke forkastes, det er ingen sammenheng mellom NEP og motivasjonen "familie/venner".

Hypotese 12

NEP har en sammenheng med motivasjonen natur

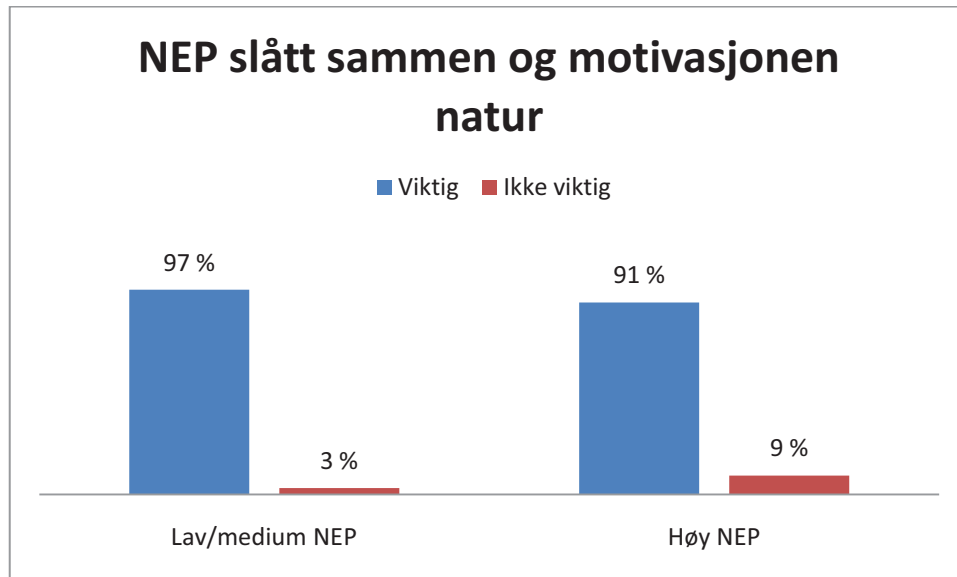
H_0 Det er ingen sammenheng mellom NEP og motivasjonen natur

H_1 Det er en sammenheng mellom NEP og motivasjonen natur



Figur 21 NEP og motivasjonen natur (n=276) [Kjikkvadrat= 4,338 Frihetsgrader= P-verdi= 0,114](#)

I dette tilfellet hadde en celle en verdi som var mindre enn 5 og resultatet bør derfor ikke ses på som statistisk korrekt. Figur 21 viser at gruppene Lav og medium NEP er ganske likt fordelt. Jeg har derfor valgt å slå sammen Lav og medium-NEP gruppene til en gruppe for å øke presisjonen i mine resultater.



Figur 22 NEP slått sammen og natur (n=276) $\chi^2=3,488$, Frihetsgrader=1 P-verdi=0,062

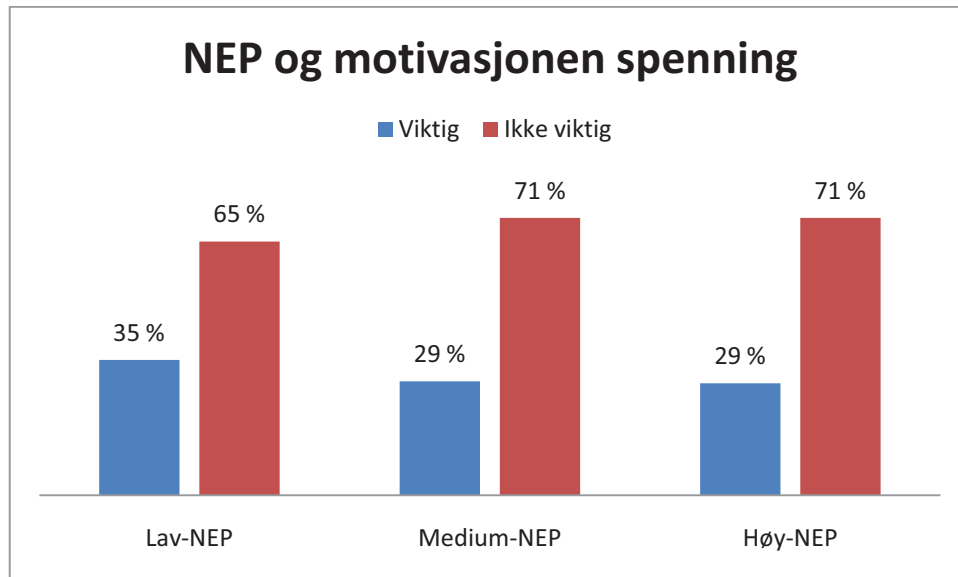
Det er en sammenheng mellom NEP og motivasjonen "natur". Figur 22 viser at det er flere i lav/ medium NEP gruppen som finner motivasjonen natur viktig (97 %), enn personer i høy NEP-gruppen (91 %). Det er liten forskjell mellom de to NEP-gruppene, men sammenhengen er signifikant på et signifikansnivå på 10 %. H_0 forkastes, det er en sammenheng mellom NEP og motivasjonen natur.

Hypotese 13

NEP har en sammenheng med motivasjonen spenning

H_0 Det er ingen sammenheng mellom NEP og motivasjonen spenning

H_1 Det er en sammenheng mellom NEP og motivasjonen spenning



Figur 23 NEP og motivasjonen spenning (n=265) [Kjikkvadrat= 0,833 Frihetsgrader=2, P-verdi= 0,659](#)

Analysen viser at det er ingen sammenheng mellom NEP og motivasjonen ”spenning”. Rundt 70 % i alle de tre NEP-gruppene fant motivasjonen spenning viktig. P-verdien er over 0,05 og H_0 kan ikke forkastes.

3.6 Regresjon

En lineær regresjonanalyse ble foretatt med alle de uavhengige variablene og totalsummen av NEP som den avhengige variabelen. Regresjonen viste til en lineær sammenheng mellom variablene. Det var ingen tegn til multikolaritet eller autokorrelasjon mellom variablene.

Analysen viste at korrelasjonen var lav og at signifikantnivået ikke var tilstrekkelig (Tabell 5), for noen av variablene. Variablene ble fjernet en etter en etter signifikantnivå. Til slutt gjensto to dummyvariabler som hadde en effekt på NEP, og det var bostedsland, (testet med bostedsland Norge) og utdanning, (testet med høy). R^2 viser at kun 7,7 % av variasjonen ble forklart av regresjonen, men den var signifikant. $F(2, 275) = 11,493$ og $p < 0,000$. Part korrelasjon coefficients intervallet viser at bostedsland forklarer 5,7 % (part= 0,240, multiplisert med seg selv= 0,057) og at utdanning forklarer 2,2 % (part= $1,51 \cdot 1,51 = 0,022$) av den totale variansen i regresjonen.

Tabell 5 Regresjon oversikt over korrelasjon og p-verdi for variablene

Variabel	Korrelasjon med Nep (totalsummen)	P-verdi
Bostedsland(norsk)	0,233	0,000
Utdannelse (høy)	0,140	0,021
Inntekt (høy)	-0,004	0,212
Kjønn (kvinne)	-0,056	-0,238
Alder	-0,002	0,794
Hovedformål	-0,048	0,791
Nasjonalparker besøkt	0,011	0,372
Nasjonalparker kjent	0,920	0,678
Flukt (viktig)	-0,065	0,507
Lære (viktig)	-0,087	0,663
Familievenner (viktig)	-0,039	0,429
Natur (viktig)	-0,049	0,665
Spenning (viktig)	-0,047	0,852

P-verdi og signifikantnivået er uthevet for variablene bostedsland og utdanning.

4 Diskusjon og datakvalitet

I denne delen av oppgaven har jeg først valgt å diskutere resultatene i oppgaven opp mot teorien. Videre har jeg inkludert et avsnitt om datakvaliteten.

4.1 Diskusjon

Det er alltid en fare for selvrekuttering, dvs. at man rekrutterer de som i utgangspunktet er miljøvennlige i slike undersøkelser som dette (Veisten personlig kommunikasjon, 09.02.2011). Bakgrunnen for dette er at rekrutteringen ble gjort i nærheten av en nasjonalpark. Nvight (1996) viser til at turister som er miljøvennlige oftere besøker vernede områder enn andre turister. Det er viktig å ha dette i mente når man vurderer resultatene.

Det er også en varierende bruk av skalaer og i dette tilfellet NEP-skalaen. Som min gjennomgang av tidligere undersøkelser har NEP-skalaen blitt brukt på forskjellige måter. Luo og Deng (2007) dannet som nevnt NEP-grupper basert på en faktoranalyse. Jeg har i denne oppgaven valgt å dele inn NEP-grupper basert på totalsummen på NEP-skalaen, og der etter delt inn respondentene i tilnærmet like store grupper. Dette har vært vanlig også i tidligere undersøkelser (Kaltenborn, Andersen og Nellemann, 2009). En annen inndeling av NEP-skåren kan endre resultatet og det er nødvendigvis ikke at den inndelingen som jeg har brukt viser det mest korrekte bildet av turistene. Forskjellig bruk av skalaene gjør også at sammenligning mellom ulike forskning har noen begrensninger. Det ble i denne undersøkelsen kun benyttet syv av de totalt 15 utsagnene i NEP-skalaen. Det er derfor ikke en likevekt mellom pro og con økologiske utsagnene. Dette kan ha innvirket på resultatet.

NEP-skår hadde en sammenheng med bostedsland. De som oppga Norge som bostedsland, representerte en større andel av de med høy NEP, enn de som hadde oppgitt et annet bostedsland. Dolnicar (2004), gjennomførte en undersøkelse i Østerrike der man fant ut at tyskere som besøkte landet var, mer miljøvennlige enn de østerrikske turistene. Verdien av naturressurs er kulturelt betinget (Solerød, 2003). Nordmenn har i generasjoner vært opptatt av å være i naturen og ønsker at Norge skal være et foregangsland for bærekraftig utvikling. Denne sammenhengen støttes også av Mehmetoglu (2007) som viser til at nordmenn er kjent for å være miljøbevisste. Dette kan forklare resultatet, men det er ikke undersøkt nærmere her.

Det er en litt større andel personer med bostedsland i Norge, enn personer som er bosatt i andre land i undersøkelsen, dette kan ha innvirket på resultatet.

NEP-skår hadde en sammenheng med utdanning. Turistene med høyere utdanning (<1 år) hadde en større sannsynlighet for å befinne seg i høy-NEP gruppen enn turister med lavere utdanning (> videregående). I Zografos og Allcroft (2007) sin undersøkelse av miljøvennlige turister, der turistene ble segmentert ut fra miljøvennlig oppførsel, viste det seg at turistene som var miljøvennlige hadde høyere utdanning. Også Nvight (1996) sin beskrivelse av miljøvennlige turister viser til dette. Min undersøkelse viser også at utdanning har en sammenheng med NEP-skår. Utdanningsnivået var høyt i undersøkelsen. 78,9 % hadde høyere utdanning mot 34 % i den norske befolkningen. (SSB, 2010). Vistad (2009) sin undersøkelse av fjellnære turistbedrifter fant det samme høye utdanningsnivå (76 %) som i denne undersøkelsen.

Den opplevde inntekten hadde ikke en sammenheng med NEP-skåren. I en annen undersøkelse gjennomført av Dolnicar, Crouch, og Long (2008) viste det seg at turister med miljøvennlige holdninger i flere tilfeller hadde høy inntekt. I denne undersøkelsen hadde ikke den følte inntekten noen sammenheng med NEP-skåren. I alle de tre gruppene var inntekt jevnt fordelt. Personer som reiser på ferie har oftere høy inntekt enn gjennomsnittet i befolkningen, dette kan ha innvirket på resultatet (SSB, 2007). Den inntekten som er rapportert av respondentene i denne undersøkelsen er opplevde inntekt, hvordan inntekt respondentene mente de hadde i forhold til andre innbyggere i sitt land, og ikke en inntekt i kroner og ører. Dette kan ha innvirket på resultatet som følge av at det man opplever man tjener ikke nødvendigvis korresponderer med den faktiske inntekten. Derimot hadde den inntekten som de norske respondentene rapporterte til en sammenheng med NEP-skåren. Resultatene mine viser at det er en sammenheng mellom høy NEP-skår og en brutto husholdningsinntekt på over 50 000 kroner per måned. Denne sammenhengen viser som nevnt også tidligere undersøkelser. En undersøkelse gjennomført av TNS Gallup viser at personer som har høyere utdanning og høyere inntekt enn den gjennomsnittlige befolkningen, var mer skeptisk til en utbygging av strømmaster som skal krysse Hardangerfjord, enn personer som jobber med yrker som ikke krever høyere utdanning (Statnett SF, 2010). Denne undersøkelsen har funnet den samme sammenhengen som jeg har kommet frem til, og det kan derfor være en sammenheng mellom at man ser en høyere egenverdi i naturen, jo høyere inntekt man har.

Men man bør ikke generalisere dette resultatet for mye som følge av at det kun er et 162 respondenter som har svart på dette spørsmålet.

Kjønn hadde ikke en sammenheng med NEP-skår i undersøkelsen. Dolnicar og Leisch (2008) fant at det var flere kvinner enn menn som var miljøvennlige. Dette viser også Luo og Deng (2007). Det viser ikke denne undersøkelsen. Det er en skjevfordeling av menn og kvinner i denne undersøkelsen. Menn representerer 67 % av respondentene. Andre undersøkelser som er gjort på dette området har som regel en lik fordeling mellom kvinner og menn blant respondentene (Vistad, 2006) Skjevfordelingen mellom kvinner og menn kan ha innvirket på mitt resultat. Denne skjevfordelingen kan komme av at det ikke ble gjort noe konkret for å sikre at det ble en likevekt mellom menn og kvinner. Da veikantsundersøkelsen ble foretatt la intervjuer merke til at det var flere menn som skrev på sin e-post adresse enn kvinner. Enten som en følge av at de hadde en e-post adresse eller på bakgrunnen av at mennene kjørte bilen.

Alder hadde en sammenheng med NEP i denne undersøkelsen. Alder har vært en demografisk variabel som i noen tilfeller har hatt en sammenheng med miljøvennlige holdningene og oppførselen som turistene har hatt på ferie (Zografos og Allcroft, 2007). Undersøkelser har vist at miljøvennlige holdninger øker med alderen (Dolnicar og Leisch, 2008). Det viser også resultatet delvis i denne oppgaven. De i aldersgruppen 15-29 år var lavest representert i gruppen høy-NEP, mens de i aldersgruppen 45-59 år var høyest representert i de høy-NEP gruppen. Bakgrunnen for dette kan være at det var mange som hadde høy alder i denne undersøkelsen, og at 63 % av de spurte var over 45 år.

NEP-skåren hadde ikke en sammenheng med hovedformålet for ferien. Dolnicar og Leisch (2008) fant ut at den voksne populasjonen i Australia som hadde miljøvennlige holdninger oftere overnattet hos venner og familie, enn turister med mindre miljøvennlig holdninger. Dette var ikke tilfellet i denne undersøkelsen. Bakgrunnen for at det ikke er en sammenheng i min undersøkelse kan komme av at det kun var 11 % av alle turistene som hadde besøkt familie/venner i ferien.

Antall nasjonalparker som turistene hadde besøkt og antall nasjonalparker som turistene kjente hadde ikke en sammenheng med NEP. Nvight (1996) viser til at miljøvennlig turister ofte har det å besøke nasjonalparker som et mål når de dra på ferie, men hun viser også til at turister som ikke er miljøvennlige har det samme målet med ferien. Luo og Deng (2007) viser

til at personer som besøker nasjonalparker, vil få en større forståelse av naturen og tilegne naturen større verdi, som kan gjenspeiles i en høy NEP-skår. Turistene ville ha denne motivasjonen uansett, ikke som følge av deres miljøvennlige holdninger, men fordi turistene er rekruttert i et nasjonalparkområde. Luo og Deng (2007) viser også til at hvis det ikke eksisterer en sammenheng mellom NEP-skår og antall kjente/besøkte nasjonalparker kan det komme av at respondentene tidligere har besøkt naturområder, og på den måten lært naturen og kjenne og setter derfor mer pris på den. Det kan være på bakgrunn av disse faktorene at det ikke er en sammenheng mellom NEP og antall besøkte/kjente nasjonalparker i denne undersøkelsen. I fremtidige undersøkelser som dette kan det være interessant å se på om turistene har besøkt naturdestinasjoner i tidligere ferier. På denne måten kan man få bedre belyst om en eventuell sammenheng mellom miljøvennlig og antall besøkt av naturområder.

NEP-skår hadde en sammenheng med motivasjonen ”flukt”. Palacio og McCool (1997) viser til at for miljøvennlige turister i Belize var flukt en viktig motivasjon for å dra på ferie. I en undersøkelse foretatt for å segmentere miljøvennlige turister i Kina ble det samme resultatet funnet (Luo og Deng, 2007). Denne undersøkelsen viser at det var de som hadde lavest NEP-skår som hadde motivasjonen ”flukt”. Jacobsen og Haukeland (2002) hevdet at det å flykte fra sitt dagelige liv er en av de viktigste motivasjonene for å dra på ferie. Siden ”flukt” viser seg å være en motivasjon blant alle turister uansett miljøvennlig holdninger, kan dette ha ført til at flukt hadde en sammenheng lav NEP-skår i denne undersøkelsen. Det er vanskelig å si hvorfor mine resultater viser en omvendt sammenheng mellom ”flukt” og NEP, enn andre resultater. Det er et relativt lite utvalg i denne undersøkelsen, som kan ha en sammenheng med resultatet.

NEP-skår hadde ikke sammenheng med motivasjonen ”lære”. Kersetter, Hou og Lin (2004) viser til at for miljøvennlige turister er ”lære” en viktig motivasjon. Også Luo og Deng (2007) kom frem til denne konklusjonen. Denne undersøkelsen ga ikke det samme resultatet. Alle NEP gruppene hadde ”lære” som en motivasjon for å dra på ferie. Jacobsen og Haukeland (2002) viser til at turister som har lære som en motivasjon for å feriere, ofte har høy alder, lang utdanning og høye inntekter. Som nevnt tidligere var gjennomsnittsalder, utdanning og inntekten høy i undersøkelsen. Derfor kan det hevdes at motivasjonen ”lære” ville vært en motivasjon uansett NEP-skår.

NEP-skåren hadde ikke en sammenheng med motivasjonen ”familie/venner”. Palacio og McCool (1997) viser til at miljøvennlige turister i deres undersøkelse ønsket å tilbringe tid med familie og venner mens de var på ferie. I en annen undersøkelse foretatt i noen av de vernede områdene i Portugal, var det å være på ferie med familie og venner en av de viktigste motivasjonene (Marques, Reis og Menezes, 2010). Dette viser ikke denne undersøkelsen til. Det er vanskelig å si hvorfor, men i henhold til Nvight (1996), er motivasjon dynamisk og vil derfor endre seg over tid. Jacobsen og Haukeland (2002) viser til at ett av ønske til den generelle norske befolkningen var å tilbringe tid med familien. Aldersgruppen 25 til 44 år var høyt representert i denne gruppen, fordi de ofte har små barn. I min undersøkelse hadde 24 % (30-44 år) motivasjonen for ferie med familie og/eller venner. En av atferdstypene som Kamfjord (2001) viser til er ”slekt og venner”. Disse turistene reiser på familietur og besøker slekt og venner. De fleste som har denne atferden på ferien er 45-65 år. I min undersøkelse utgjør aldersgruppen 45-69 år 37 % av de spurte. Til sammen representerer disse to aldersgruppene (30-44 og 45-59 år) 61 % av de spurte. Dette kan ha innvirket på resultatet som følge av at det var en stor andel av turistene som ville ha denne motivasjonen uansett miljøvennlig holdning.

NEP-skår hadde en sammenheng med motivasjonen ”natur”. Nvight (1996) viser til at for miljøvennlige turister sin neste ferie var natur en viktig motivasjon for å dra på ferie. Dolnicar og Leisch (2008) viser også til den samme sammenheng. Denne undersøkelsen viser ikke det samme resultatet. I henhold til Luo og Deng (2007) vil personer som er bekymret for naturen, ha naturen som motivasjon for å dra på ferie. I denne undersøkelsen ble den motsatte sammenheng funnet. Undersøkelsen viser at det er en sammenheng mellom lav NEP-skår og motivasjonen ”natur”, og ikke en sammenheng mellom høy NEP-skår og motivasjonen ”natur”. Bakgrunnen for at den sammenheng ble funnet i denne undersøkelsen kan være at som følge av at to av de tre variablene som utgjør faktoren ”natur”, var kryssladet på to eller flere faktorer. Derfor ble motivasjonen ”natur” kun representert med en variabel i denne undersøkelsen, noe som kan ha sammenheng med resultatet. Utvalget som er benyttet i denne oppgaven er som nevnt også lite, og kan ha innvirket på resultatet.

NEP-skår hadde ikke innvirkning på motivasjonen ”spenning”. Luo og Deng (2007), fant ut at lite miljøvennlige turister (humans over nature) hadde spenning som motivasjon. Denne undersøkelsen viser ikke den samme sammenheng. I følge Jacobsen og Haukeland (2002) er de som har spenning som motivasjon for å dra på ferie i aldersgruppen 16-24 år. Også Luo

og Deng (2007) viser til at "Humans over nature" kategorien, er unge turister. Bakgrunnen for at NEP-skår ikke hadde sammenheng med motivasjonen "spenning" kan komme av at i denne undersøkelsen var det en høy gjennomsnittsalder på 49,4 år og 87,5 % er over 29 år. Derfor vil motivasjonen "spenning" slik som Figur 23 (s.55) viser, ikke være en viktig motivasjon for noen av NEP gruppene.

4.2 Datakvaliteten

Registreringen av dataene ble gjort i dataprogrammet SPSS Dimensions. Det gjør at man får færre feil under registreringen, enn hvis man hadde benyttet manuell registrering av dataene. Det var også dataprogrammet som valgte ut hvilke spørsmål som respondentene skulle svare på. En eventuell feilkilde her kan være at dataprogrammet ikke nødvendigvis har valgt ut tilfeldig hvilke respondenter som skulle havne hvor. Av de 278 svarene som ble undersøkt i denne rapporten var ingen med bostedsland Tyskland representert. 27,3 % av de 1318 spørreskjemaene totalt hadde oppgitt at de hadde bostedsland Tyskland (Veisten m.fl., 2010). Dette skjedde som følge av at ble brukt tre forskjellige skjemaer i SPSS Dimensions, siden skjemaene ble sendt ut på engelsk, norsk og tysk. På bakgrunn av dette oppsto det problemer med randomiseringen av tallene slik at det ikke ble et tilfeldig utvalg (Knut Veisten, personlig kommunikasjon, 09.02.2011)

Jeg har valgt og pålitelighetstestet de to skalaene som er benyttet i undersøkelsen. Jeg valgt også å fjerne en av variablene i NEP, som følge av at korrelasjonen til den variabelen var for lav. Dette har økt påliteligheten i undersøkelsen. På den andre siden blir skalaen mindre nyansert når man velger å fjerne en variabel fra en skala, noe som kan påvirke resultatet.

En del av respondentene var selvselekterte til undersøkelsen. Dette kan ha innvirket på datakvaliteten, men siden de som ble rekruttert i reiselivsbedriftene sto for 38,4 % representerer de som var tilfeldig utvalgt til undersøkelsen (veikantsutvalget) en større andel av respondentene. Det kan derfor hevdes at respondentene i denne undersøkelsen er representative for turistene i Nord-Gudbrandsdalen sommeren 2009.

5 Konklusjon

Resultatet i denne oppgaven viser at det er mulig å identifisere miljøvennlige turister basert på demografiske og geografiske karakteristika, og på motivasjonsfaktorer. Flere undersøkelser bør gjøres slik at flere karakteristikk av de miljøvennlige turistene blir identifisert. Men som oppgaven viser kan markedsføring av nasjonalparker bli rettet mot turister som har Norge som bostedsland, høyere utdanning og høy inntekt og i aldersgruppen 45-69 år for å få en mer miljøvennlig turisme. Med tanke på motivasjonsfaktorene er det vanskelig å si hvordan man kan rette markedsføringen, siden ”natur” ikke var en motivasjon som var viktig for de miljøvennlige turistene, siden dette er hovedattraksjonen i nasjonalparker. Motivasjonen ”flukt” var mindre viktig for turister som var miljøvennlig, og det kan derfor for eksempel fokuseres på andre aktiviteter i markedsføringen av nasjonalparker og naturområder. Men det bør også gjøres større undersøkelser i fremtiden med flere respondenter og med flere variabler som fanger opp et større bilde av motivasjonene til turistene.

Referanser

Clark C.F., Kotchen M.J., & Moore M.R. (2003) Internal and external influences on pro-environmental behaviour: Participation in a green electricity program. *Journal of Environmental Psychology* Vol. 23, nr.3, s. 237-246

Direktoratet for naturforvaltning. (2002). *Naturens verdier og tjenester, en vurdering av norsk natur ved tusenårsskifte*. Pilotstudie 2002-01. Trondheim, Direktoratet for naturforvaltning.

Direktoratet for naturforvaltning, *Norges nasjonalparker*. [Internett]. Direktoratet for naturforvaltning. Tilgjengelig fra: <<http://www.dirnat.no/nasjonalparker/>> [03.02.2011].

Dolnicar, S. (2004). Insights into Sustainable Tourists Austria: A Data-Based A Priori Segmentation. *Journal of Sustainable Tourism*, Vol.12, nr.3, s. 209-218

Dolnicar, S., Crouch, G., and Long, P. (2008). Environment-friendly Tourists: What Do We Really Know About Them? *Journal of Sustainable Tourism*, Vol.16, nr.2, s. 197-210

Dolnicar, S., & Leisch, F., (2008). Selective marketing for environmentally sustainable tourism. *Tourism Management*, Vol.29, nr. 4, s. 672-680

Driver, B.L (1983), Master list of items for Recreation Experience Preference scales and domains. *Upublisert dokument, USDA Forest Service, Fort Collins, CO: Rocky Mountain Forest and Range Experiment Station*.

Dunlap R. & Michelson W. red. (2002). *Handbook of environmental sociology*. West Port, Greenwood Press.

Dunlap R.E, Van Liere K.D, Mertig A.G, & Jones R.E (2000). Measuring Endorsement of the New Ecological Paradigm: A Revised NEP scale, *Journal of Social Issues*, Vol. 56, Nr. 3, s.425-442

Farstad, E., Rideng, A. & Mata I. (2011). *Gjesteundersøkelsen 2010 Utenlandske ferie og forretningsreisende i Norge*. TØI rapport 1135-2011. Oslo, Transportøkonomisk Institutt.

Finansdepartementet. (2003). *Fjellteksten*. St.prp. nr 65 (2002-2003). Oslo
Finansdepartementet.

Gåsdal O. & Sande A (2009). *Miljø og samfunn*. Oslo, Cappelen akademisk

Havforskningsinstituttet. *Hva er et økosystem?* [Internett]. Havforskningsinstitutt.
Tilgjengelig fra: <http://www.imr.no/barentshavet/Barentshavet/om_okosystem>.
[Nedlastet 03.03.2011].

Jacobsen J.K.S & Haukeland J.V (2002) i Jacobsen J.K og Viken A. *Turisme fenomen og næring*. Oslo, Gyldendal. s. 59-78

Jacobsen, D.I (2003). *Forståelse, beskrivelse og forklaring, Innføring i samfunnsvitenskapelig metode for helse- og sosialfagene*. Kristiansand, Høyskoleforlaget.

Johannessen, A. (2007). *Introduksjon til SPSS*. Oslo, Abstrakt forlag.

Jørgensen, T. (2006). *Nye definisjoner av utdanningsnivåer*. [Internett] Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra: <http://www.ssb.no/vis/magasinet/slik_lever_vi/art-2006-09-14-01.html> [Nedlastet: 03.12.2010].

Kaltenborn BP., Andersen O. & Nellemann C. (2009). Amenity development in the Norwegian mountain. Effects of second home owner environmental attitudes on preferences for alternative development options. *Landscape and planning*. Vol. 91, Nr.4, s. 195-201

Kamfjord G, (2001). *Reiselivsproduktet*. Lillehammer, Mjøsbok universitetsforlag.

Kersetter, Hou & Lin (2004). Profiling Taiwanese ecotourists using a behavioral approach. *Tourism Mangement*. Vol. 25, nr.4, s.491-498

Likert, R. (1932). A technique for measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140:1-55

Lundmark C. (2007). The new ecological paradigm revisited: anchoring the NEP scale in environmental ethics. *Environmental Education Research*. Vol. 13, Nr. 3, 2007 s. 329-247

Luo Y. & Deng J. (2007). The New Environmental and Nature-Based Tourism Motivation. *Journal of Travel Research*. Vol. 46, Nr. 4, 392-402

Marques C., Reis E. & Menezes J., (2010). Profiling the segments of visitors to Portuguese protected areas. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 18, Nr.8, s.971-996

Mehmetoglu, M. (2007). *Naturbasert tursime*. Bergen, Fagbokforlaget.

Nasjonalparkriket. *Nasjonalparkriket*, [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://nasjonalparkriket.no/> [Nedlastet 01.02.2011]

Naturmangfoldloven. (2009). *Loven om naturmangfold m.v. av 19 juni 2009 nr. 100*. Tilgjengelig frå: <lovdata.no>. [nedlastet 10.01.2011]

Nvight, P.A (1996). North American Ecotourism Markets: Motivations, Prefereneces, and Destinations, *Journal of Travel Reasearch*, Vol. 35, nr.1.s. 3-10

Nærings- og handelsdepartementet. (2007). *Verdifulle opplevelser*. Regjeringens reiselivstrategi. Oslo, Nærings- handelsdepartementet. :Tilgjengelig fra: <<http://www.regjeringen.no>>

Odden, A. (2002). Frikjøring i Norge, en studie av aktivitetenes mønster og omfang og motiver for friluftslivsutøvelse. *Upublisert dokument*. 9 sider.

Oreg S. & Katz-Gerro T. (2006). Predicting proenvironmental behavior cross-nationally- Values, the theory of planned beahviour, and value belief-norm theory. *Enivironment and Behavior*. Vol. 38., Nr.4, s.462-483.

Palacio, V., & McCool S. (1997). Identifying Ecotourists in Belize Through Benefit Segmentation: A Preliminary Analysis'. *Journal of Sustainable Tourism*, Vol.5, Nr.3, s. 234-243

Pallant, J. (2007). *SPSS survival manual : a step by step guide to data analysing using SPSS for Windows*. 3.utg. Sydney, Australia, Open University Press.

Regionrådet for Nord-Gudbrandsdalen. *Regionrådet*. [Internett]. Regionkontoret Nord-Gudbrandsdalen. Tilgjengelig fra: <<http://www.nordgudbrandsdal.no/Default.asp?WCI=DisplayGroup&WCE=142&DGI=142>>, [Nedlastet, 01.02.2011]

Ringdal, K., (2001). *Enhet og mangfold- Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ, Metode*. Bergen, Fagbokforlaget.

Roberts J.A & Bacon D.R (1997). Exploring the relationship between Environmental Concern and Ecologically Conscious Consumer Behaviour. *Journal of Business Research*, Vol. 40, nr.1, s. 79-89

Solerød Hans, (2004). Mennesker og ressurser Befolkningsutviklingen utfordringer og muligheter, *Gyldendal Norsk Forlag AS*, Oslo

SSB, (2007). *Ut på tur [Internett]*, Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra <<http://www.ssb.no/norge/ferie.pdf>>. [Nedlastet, 12.12.2010]

SSB, (2010). *Nær halvparten i Oslo har høyere utdanning*. [Internett], Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra: <http://www.ssb.no/utniv/> [Nedlastet, 12.12.2010]

Statnett, SF. (18.10.2010). *Hardangermastene deler Norge*. [Internett] Statnett, Tilgjengelig fra: <<http://www.statnett.no/no/Nyheter-og-media/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv---2010/Hardangermastene-deler-Norge/>> [Nedlastet 01.03.2011]

Tanum, (1996). *Tanums store rettskrivningsordbok*. Oslo, Kunnskapsforlaget.

Tufte, P.A. (2005). *Statistisk Generalisering*. [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://folk.uio.no/hanssto/old/kvantmet/Statistiskgeneralisering.pdf>. [Nedlastet, 04.02.2011]

Veisten K. m.fl. (2010). *Turisters bruk av nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen og deres holdninger til området, naturen og tilrettelegginger*. Arbeidsdokument, Transportøkonomisk institutt. (Veisten på knut.veisten@toi.no)

Veisten, K. (personlig kommunikasjon) knut.veisten@toi.no, 09.02.2011.

Vistad O. (2009). *Ferdsel frå fjellnære bedrifter*. NINA Rapport 441, Lillehammer, Norsk Institutt for naturforskning (NINA).

Yoon, Y. & Usyal, M. (2005). An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: a structural model. *Tourism management*, Vol. 26, s. 45-56

Zografos, C. & Allcroft, D (2007). The Environmental Values of Potential Ecotourists: A Segmentation Study, *Journal of Sustainable Tourism*, Vol.15, nr. 1, s. 44 — 66

Aas m.fl. red. (2003). *Bruk og forvaltning av nasjonalparker i fjellet*. NINA fagrapport 72. Trondheim, Norsk Institutt for naturforskning (NINA).

FINAL VERSION (1 November 2009)

Kjære besøkende i Nord-Gudbrandsdalen i Norge,

Takk for at du registrerte deg for vår Internettundersøkelse!

Ved å fylle ut dette spørreskjemaet bidrar du til å høyne opplevelsene for de besøkende og til å utvikle denne regionen videre som turistregion. Det tar ca 15-20 minutter å fylle ut spørreskjemaet.

Dine svar er av stor viktighet for undersøkelsen – uavhengig av hvor lang tid du har tilbrakt i Nord-Gudbrandsdalen på din reise.

Som takk for du bidrar og bruker av din tid til denne undersøkelsen, vil du bli med i et lotteri, der gevinsten vil være en gave verdt ca 10 000 kroner.

Vennligst klikk deg frem til spørreskjemaet: www.toi.no/ts

Du vil først bli bedt om å velge den språkformen som passer best for deg (norsk/ engelsk/ tysk)

Så vil du bli bedt om å oppgi et ID-nummer. Ditt ID-nummer er _____

Dersom du har noen spørsmål angående undersøkelsen, vennligst ta kontakt med oss via e-post: toi@toi.no eller via telefon: +47 22573800.

Vennlig hilsen,

Lasse Fridstrøm

Instituttssjef

Transportøkonomisk institutt

Asbjørn Amble

Næringsutvikler

Nasjonalparkriket

.....

Informasjonen vi samler inn vil ikke bli brukt for noe annet formål enn denne undersøkelsen, og alle opplysninger vil bli behandlet strengt konfidensielt. Alle innsamlede data vil bli bearbeidet for statistiske formål og rapportert som gjennomsnittstall og prosentfordelinger. Ingen enkeltpersoner vil slik kunne identifiseres i våre resultatpresentasjoner. Identifikasjon av enkeltpersoner vil bare skje i forbindelse med utsendelse av eventuelle påminnelser (purringer) og uttrekningen av lotterivinnere. E-postadressene vil bli slettet når denne Internettundersøkelsen er sluttført, og dataene blir anonymisert før dette forskningsprosjektet tar slutt, i 2011. Undersøkelsen er registrert ved Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD), noe som også sikrer at retningslinjer for anonymitet og forskningsetikk er overholdt. Vårt prosjekt er støttet av Norges forskningsråd, Norges Bondelag og Nasjonalparkriket.

Vennligst fortell om ditt besøk i Nord-Gudbrandsdalen (Norge) i sommer

Vennligst velg den språkformen som passer best for deg ved å klikke på flagget nedenfor.

Hva karakteriserer miljøvennlige turister i et nasjonalparkområde?



Norsk



English



Deutsch

Survey:

6. Kjennte du til noen av nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen?

	Kjennte til denne parken fra før (før avreise hjemmefra)	Ble oppmerksom på denne parken underveis på reisen	Har aldri hørt om denne parken
Jotunheimen	☐	☐	☐
Rondane	☐	☐	☐
Dovre	☐	☐	☐
Dovrefjell-Sunndalsfjella	☐	☐	☐
Reinheimen.....	☐	☐	☐
Breheimen (opprettet i august 2009)	☐	☐	☐

9. Besøkte du noen av disse nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdalen på denne reisen?

	Ja	Nei	Vet ikke
Jotunheimen	☐	☐	☐
Rondane	☐	☐	☐
Dovre	☐	☐	☐
Dovrefjell-Sunndalsfjella	☐	☐	☐
Reinheimen.....	☐	☐	☐
Breheimen (opprettet i august 2009)	☐	☐	☐

13. Hva var hovedformålet med reisen denne sommeren? (Sett ett kryss!)

- | | |
|---|---|
| 1 ☐ Besøke familie | 6 ☐ Forretningsreise (inkl. kurs, møte, konferanse etc.) |
| 2 ☐ Besøke venner/ bekjente | 7 ☐ Reise til/ fra studie-/arbeidssted |
| 3 ☐ Annen ferie-/ fritidsreise | 8 ☐ Annet formål |

NEP (New Ecological Paradigm)

24. Nedenfor er det listet opp noen påstander om forholdet mellom menneske og natur. Vennligst merk av for hver av disse om du er **HELT UENIG**, **GANSKE UENIG**, **USIKKER**, **GANSKE ENIG** eller **HELT ENIG** i disse utsagnene:

	Helt uenig	Ganske uenig	Usikker	Ganske enig	Helt enig
Balansen i naturen er skjør og forstyrres lett	☐	☐	☐	☐	☐
Mennesker misbruker i høy grad naturmiljøet ..	☐	☐	☐	☐	☐
Den såkalte "økologiske krisen" som truer menneskeheten er i stor grad overdrevet.....	☐	☐	☐	☐	☐
Planter og dyr har like stor rett til å leve som mennesker.....	☐	☐	☐	☐	☐
Balansen i naturen er robust nok til å takle moderne industrisamfunn	☐	☐	☐	☐	☐
Dersom ting utvikler seg slik som nå, vil det snart inntreffe en økologisk katastrofe.....	☐	☐	☐	☐	☐
Menneskelig klokskap vil sikre oss mot at vi IKKE gjør jorden ulevelig	☐	☐	☐	☐	☐

REP (Recreational Experience Preference)

26. Vennligst merk av på en skal fra 1 til 5 hvilken grad av betydning som hvert av utsagnene nedenfor har for deg når du er ute i naturen:

	1 Svært liten betydning	2	3	4	5 Svært stor betydning
Oppleve spenning.....	☐	☐	☐	☐	☐
Gjøre noe sammen med familien	☐	☐	☐	☐	☐
Være sammen med folk som har samme verdier som meg selv	☐	☐	☐	☐	☐
Oppleve nye og ulike ting	☐	☐	☐	☐	☐
Se vakre landskaper/ naturomgivelser	☐	☐	☐	☐	☐
Vokse og utvikle meg åndelig/ spiritielt.....	☐	☐	☐	☐	☐
Holde meg i fysisk form	☐	☐	☐	☐	☐
La tankene mine hvile (tenke langsommere)	☐	☐	☐	☐	☐
Få en avveksling fra hverdagsrutinene.....	☐	☐	☐	☐	☐
Komme vekk fra menneskemengder	☐	☐	☐	☐	☐

27. Vennligst merk av på en skal fra 1 til 5 hvilken grad av betydning som hvert av utsagnene nedenfor har for deg når du er ute i naturen:

	1 Svært liten betydning	2	3	4	5 Svært stor betydning
Mestre farlige situasjoner	☐	☐	☐	☐	☐
Være sammen med venner	☐	☐	☐	☐	☐
Utvikle min kunnskap om og forståelse for naturen	☐	☐	☐	☐	☐
Lære mer om naturen.....	☐	☐	☐	☐	☐
Være nær naturen	☐	☐	☐	☐	☐
Tenke over hvem jeg er.....	☐	☐	☐	☐	☐
Slappe av fysisk.....	☐	☐	☐	☐	☐
Bli kvitt hverdagsbekymringene for en stund	☐	☐	☐	☐	☐
Oppleve ro og stillhet.....	☐	☐	☐	☐	☐

Hva karakteriserer miljøvennlige turister i et nasjonalparkområde?

Komme vekk fra støyen hjemme ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

28. Hva er postkoden for din hjemmeadresse?

 -

(Vennligst skriv landkode først, f eks NO, S, SF, DK eller annen)

36. Kjønn?

- 1 ☐ Kvinne
2 ☐ Mann

37. Alder:

38. Vennligst kryss av for din utdanningsbakgrunn:

- | | |
|--|--|
| ☐ Grunnskole (mindre enn 12 år) | ☐ 1-4 års høyere utdanning etter videregående |
| ☐ Videregående (ca 12 år i alt) | ☐ Mer enn 4 års høyere utdanning etter videregående |

39. Hva er den gjennomsnittlige MÅNEDLIGE bruttoinntekt i ditt hushold?

Månedlig husholdsinntekt
(inkludert egen inntekt)

- | | |
|---------------------|-----------------------------|
| Under 5000 kr | 1 ☐ |
| 5000 – 10 000 kr | 2 ☐ |
| 10 000 – 15 000 kr | 3 ☐ |
| 15 000 – 20 000 kr | 4 ☐ |
| 20 000 – 25 000 kr | 5 ☐ |
| 25 000 – 30 000 kr | 6 ☐ |
| 30 000 – 35 000 kr | 7 ☐ |
| 35 000 – 40 000 kr | 8 ☐ |
| 40 000 – 45 000 kr | 9 ☐ |
| 45 000 – 50 000 kr | 10 ☐ |
| 50 000 – 55 000 kr | 11 ☐ |
| 55 000 – 60 000 kr | 12 ☐ |
| 60 000 – 65 000 kr | 13 ☐ |
| 65 000 – 70 000 kr | 14 ☐ |
| 70 000 – 75 000 kr | 16 ☐ |
| 75 000 – 80 000 kr | 16 ☐ |
| 80 000 – 85 000 kr | 17 ☐ |
| 85 000 – 90 000 kr | 18 ☐ |
| 90 000 – 95 000 kr | 19 ☐ |
| 95 000 – 100 000 kr | 20 ☐ |
| Mer enn 100 000 kr | 21 ☐ |
| \ Vet ikke | 22 ☐ |
| Ønsker ikke å svare | 23 ☐ |

Hva karakteriserer miljøvennlige turister i et nasjonalparkområde?

40. *Hvordan vil du karakterisere bruttoinntekten i ditt hushold sammenliknet med det generelle inntektsnivået i ditt land?*

- 1 ☐ Forholdsvis høy
- 2 ☐ Som gjennomsnittet
- 3 ☐ Forholdsvis lav
- 4 ☐ Vet ikke

(Dette er en kortfattet versjon av spørreskjemaet der kun de spørsmålene som jeg har benyttet meg av i min oppgave er presentert. Transportøkonomisk Institutt innehar det fullstendige spørreskjemaet).